

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

สารนิพนธ์

ของ

ศุภชัย บุตรวิเศษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

ตุลาคม 2552

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

สารนิพนธ์

ของ

ศุภชัย บุตรวิเศษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

บทคัดย่อ

ของ

ศุภชัย บุตรวิเศษ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์

ตุลาคม 2552

ศุภชัย บุตรวิเศษ. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ**. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถิพย์ ราชวรนิยม.

ในกระบวนการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาจะเป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ค่อนข้างชัดเจน ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนา ที่มีรูปแบบการวางแผนในการพัฒนาที่เน้นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเขตเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ดึงดูดเอาแรงงานจากภาคเกษตรกรรม ให้หลั่งไหลเข้าสู่เขตเมืองซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรม และบริการ โดยหลังจากที่ประเทศไทยผ่านเหตุการณ์วิกฤตต่างๆ ภายในประเทศ จนถึงช่วงปี พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นช่วงที่ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้ก้าวเข้ามาสู่ยุคที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ตามลำดับ จนกระทั่งเข้ามาสู่ยุคที่ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างจริงจัง ในเวลาต่อมา ซึ่งจากผลที่เกิดจากการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีประชากรของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีการเริ่มเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเรื่อยมา และมีการย้ายถิ่นเข้ามาสู่เขตอุตสาหกรรมและบริการในปริมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวมากขึ้น

ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ จะชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากร ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และสัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีกรอบของแผนพัฒนาเป็นตัวชี้นำ ขณะที่ผลที่ปรากฏจะ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของช่วงนั้นๆ และการย้ายถิ่นก็ได้มีการกระจายตัวออกไปในเขตอุตสาหกรรมและบริการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดังกล่าว

FACTORS OF AFFECT MIGRATION WITHIN THE COUNTRY

AN ABTRACT

BY

SUPACHAI BUTWISATE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Economics in Human
Development Economics at Srinakharinwirot University

October 2009

Supachai Butwisate. (2552). *Factors of affect migration within the country*. Master project Of M.Econ. (Human Development Economics). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Associate Professor Dr. Aotip Ratniyom.

In the development process. Development Plan will guide the process. The objective is quite clear. Thailand is a country in the developing world. A planning model that focuses on the development of infrastructure development. And urban areas is important. Which has one of the reasons that attract some workers from the agricultural sector. That flows into the urban industry and services. Following the events in Thailand through the crisis within the country through the year 2520, a period of political, economic and social systems to step into an era of greater democracy, respectively. Until the next generation into the private sector to participate actively in the latter. That the results of the development of the resulting changes in both economic and social populations of the countries involved. The trend began to change lives. And migration into industrial and service in the larger population. Especially when the economy is growing.

Through this research. To suggest that the primary factors that cause migration of the population. Including. Gross provincial product per capita is a factor of affect net migration within the country. Statistically significant at the confidence level and 99 percent. Proportions of poverty income provinces is a factor of affect net migration within the country too. Statistically significant at a 95 percent. Confidence that factors such as results of economic development framework of the development plan is the guide. The results appear to have changed the economic environment of that period. And migration have been spread out in industrial areas and new services. Arising from the development of the economy.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถทิพย์ ราษฎร์นิยม ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐกา ตันสกุล กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ดร.รัชพันธุ์ เสงี่ยมจิตร กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอน และท่านทั้งสามยังเป็นแบบอย่างของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ในการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตการพัฒนามนุษย์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัยมิได้สิ้นสุดลงเพียงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายขึ้นให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และจะต้องนำความรู้นั้นไปยังประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไปอีกด้วย

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ศุภชัย บุตรวิเศษ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น.....	7
ลักษณะทั่วไปของการย้ายถิ่น.....	7
ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นของปีเตอร์เซนต์.....	8
ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นของลี.....	8
ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นในสังคมทวิภาค.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ.....	12
การพัฒนาทางเศรษฐกิจตามรูปแบบทุนนิยม.....	12
เครื่องชี้วัดภาคการผลิตและรายได้.....	17
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
สถิติที่ใช้ในการศึกษา.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 การนำเสนอผลการวิจัย.....	30
ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9....	30
สถานการณ์การย้ายถิ่นภายในประเทศไทยในปีพ.ศ.2550.....	43
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ.....	47
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
สรุปผล.....	56
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	59
บรรณานุกรม.....	60
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	65

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การกำหนดตัวแปร สัญลักษณ์ หน่วยการวัด ทิศทางความสัมพันธ์ตัวแปร.....	22
2 อัตราเพิ่มเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ.....	43
3 อัตราการย้ายเข้า ย้ายออก และย้ายสุทธิ รายจังหวัดปี 2550.....	44
4 แสดงค่าอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ และปัจจัยต่างๆ ที่นำมาวิเคราะห์.....	48
5 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ.....	51
6 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณครั้งที่ 2.....	53

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แสดงขั้นตอนการพัฒนากระบวนวิธี.....	13

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการกำหนดแผนในการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศนั้นๆ ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนา ที่มีรูปแบบการวางแผนในการพัฒนาที่เน้นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเขตเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ดึงดูดเอาแรงงานจากภาคเกษตรกรรมให้หลั่งไหลเข้าสู่เขตเมืองซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรม เมื่อนับจากอดีตที่ผ่านมาแผนพัฒนาประเทศส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่า ซึ่งมุ่งเพื่อวางแผนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม ดังนั้นในระยะเริ่มต้นของแผนพัฒนาจึงละเลยไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมากนัก แต่ต่อมาภายหลังได้เริ่มปรับเปลี่ยนมาเป็นการมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยมีการรับฟังความเห็นของประชาชนมากขึ้นตามลำดับ และมีการปรับปรุงแผนพัฒนาต่างๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

กล่าวคือการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มีรูปแบบที่ชัดเจนในช่วงปี พ.ศ.2502 โดยรัฐบาลได้จัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ทำหน้าที่ศึกษาและดำเนินการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอย่างจริงจัง (พรภิรมย์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล. 2535: 149-157) ได้ประกาศใช้ฉบับแรกในปีพ.ศ.2504 และได้มีการปรับปรุงแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเรื่อยมา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ประกาศและมีผลบังคับใช้มาแล้วรวม 10 แผน โดยในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 – 2514) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515– 2519) และฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) ได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอุปโภคและบริโภคภายในประเทศ จากนั้นค่อยๆ ให้ความสำคัญกับภาคชนบทซึ่งเป็นเขตเกษตรกรรมที่ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งเริ่มปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 – 2539) และฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม เช่น ศีลธรรม จริยธรรม รวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ต่างๆ อีกด้วย ทั้งนี้จากผลของการพัฒนาที่ผ่านมาได้มีการสร้างสมปัญหาบนทอนความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรทางกา

ประมง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งทรัพยากรที่อยู่ในภาคชนบท และมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ (ญาดา ประภาพันท์. 2538: 250-252) ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549) ให้ความสำคัญกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้รูปแบบของการพัฒนาของประเทศไทยจะมีรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจนโดยกำหนดผ่านแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ปัจจัยหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญที่เป็นส่วนที่ริเริ่มและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติเพื่อให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรลุผลได้ คือรัฐบาลที่มีอำนาจอยู่ในขณะนั้นๆ โดยในช่วงเริ่มต้นของการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในปี 2502 โดยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้นำรัฐบาลและได้รับคำแนะนำและสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและธนาคารโลก (World Bank) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติมีผลบังคับใช้ในปี 2504 โดยมีลักษณะส่งเสริมอุตสาหกรรมตลอดจนเกษตรกรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งในความเป็นจริงผู้นำรัฐบาลได้เข้ามาสร้างฐานทางอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ตน จนถึงปี 2506 ได้มีพลเอก ถนอม กิตติขจร (ตำแหน่งขณะนั้น) ได้เข้ามาสานต่อการพัฒนาตามแนวทางของรัฐบาลเก่า ยังผลให้เกิดกระแสการต่อต้านจากประชาชนตลอดจนนิสิตนักศึกษา เกิดความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง จนถึงขั้นการนัดชุมนุมประท้วงอย่างแพร่หลาย และรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลที่มีลักษณะรุนแรงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2506 รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศในช่วงดังกล่าวเป็นรัฐบาลที่มีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นผู้นำก็เพียงแค่ทำการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และยุบสภาทำการเลือกตั้งใหม่ ถือเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มก้าวหน้าที่น่าโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช มาเป็นฝ่ายบริหาร แต่มิได้มีอำนาจที่มั่นคงและเข้มแข็งพอที่จะต่อต้านอำนาจกลุ่มอนุรักษนิยมเก่าหรือกลุ่มนายทหาร ได้ทำการยึดอำนาจ ทำให้นิสิต นักศึกษา และประชาชนออกมาคัดค้านอีกวาระหนึ่ง เกิดเหตุการณ์นองเลือดขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2509 ภายหลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้มีกลุ่มอนุรักษนิยมกลุ่มที่น่าโดยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้เข้ามาบริหารประเทศแต่ก็ถูกนายทหารที่น่าโดย พล.ร.เอกสงัด ชลออยู่ ยึดอำนาจไปอีกครั้งหนึ่ง แล้วแต่งตั้ง พล.เอก เกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (พรภิรมย์ (เฉียมธรรม) เชียงกูล. 2535: 191 -200)

ซึ่งนับจากปี 2520 ซึ่งตรงกับกาประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ลักษณะที่สำคัญของการบริหารของรัฐบาลชุดพล.เอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ได้มีความพยายามดำเนินการที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นเสรีประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น (ผาสูก พงษ์ไพจิตร. 2539: 575-586) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นการปิดฉากรัฐบาลที่กุมอำนาจแบบเบ็ดเสร็จลง ซึ่งการดำเนินนโยบายทางการเมืองของประเทศไทยมีลักษณะผ่อนคลายและมีเสรีภาพมากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบการวาง

แผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศได้รับอิทธิพลและผลกระทบจากลักษณะแนวคิดและทัศนคติของผู้นำรัฐบาลเป็นอย่างมาก โดยจะมีบรรยากาศที่เป็นเสรีนิยมมากขึ้นตามลำดับ มุ่งให้เกิดผลต่อภาคประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยผลที่เกิดขึ้นตามการพัฒนาตามแผนพัฒนาดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth Rate) ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจมักทำให้เกิดการขยายการลงทุน มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยสามารถพิจารณาได้จากอัตราการว่างงาน (Unemployment Rate) และการขยายตัวดังกล่าวมักจะกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง ที่มีอัตราค่าจ้างที่สูงกว่าในเขตชนบท โดยสามารถพิจารณาได้จากการกระจายรายได้ (Income Distribution) ของประชาชน ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้ ทำให้เขตเมืองมีแรงดึงดูดมากขึ้น ทำให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากร เข้ามายังเขตเมืองที่การขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเป็นแหล่งที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจของประชาชนได้ ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งทำให้การย้ายถิ่นของประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้นนั้น เป็นสาเหตุของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

ซึ่งจากที่กล่าวมาแล้วชี้ให้เห็นว่าพื้นฐานของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย มีลักษณะที่มุ่งเน้นการพัฒนาในส่วนของการสร้างขั้นพื้นฐานเป็นหลัก เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการวางรากฐานในการจัดการของภาคอุตสาหกรรม (Howell, Jude. 2536: 3-8) โดยเฉพาะในช่วงปีพ.ศ.2520 เป็นช่วงที่ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่มุ่งเน้นให้เกิดบรรยากาศที่เป็นเสรีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนตัวผู้นำในการบริหารประเทศ ทำให้การบริหารประเทศมีความต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ของประเทศ ซึ่งสามารถมองการกระจายการเจริญเติบโตดังกล่าวผ่านผลิตภัณฑ์รายจังหวัด ขณะที่อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรายได้ของประชาชนจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอัตราความยากจน โดยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าส่งผลกระทบต่อการย้ายถิ่นของประชากรภายในประเทศ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์โดยทั่วไปของการพัฒนา ที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ ของประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ พ.ศ. 2550

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสถานการณ์การย้ายถิ่นภายในของประชากร ของประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึง ผลของการพัฒนาที่มีต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบกับการวางนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศของประชากร ในประเทศไทย ในปีพ.ศ.2550 โดยสามารถแบ่งออกได้คือ

1. มุ่งศึกษาถึงผลของการพัฒนาเศรษฐกิจโดยครอบคลุมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – พ.ศ.2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2549)
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศปีพ.ศ. 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การย้ายถิ่น (Migration) หมายถึง การย้ายที่อยู่อาศัยจากถิ่นที่อยู่เดิมที่เคยอยู่อาศัย ไปอาศัยอยู่ในถิ่นใหม่ ที่ไกลจากถิ่นเดิม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

1.1 การย้ายเข้า (In-migration) หมายถึง การย้ายจากถิ่นที่อยู่เดิมเข้าไปอยู่ในถิ่นที่อยู่ใหม่ โดยดูได้จากการย้ายออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ไปอยู่ที่อยู่ในใหม่ที่ไกลจากถิ่นเดิม โดยปลายทางเป็นต้นบ่งสถานะ

1.2 การย้ายออก (Out-migration) หมายถึง การย้ายจากถิ่นที่อยู่เดิมเข้าไปอยู่ในถิ่นที่อยู่ใหม่โดยดูได้จากการย้ายออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ไปอยู่ที่อยู่ในใหม่ที่ไกลจากถิ่นเดิม โดยต้นทางเป็นต้นบ่งสถานะ

1.3 การย้ายถิ่นโดยรวม (Gross migration) หมายถึง ผลรวมของปริมาณการย้ายเข้ากับการย้ายออกของประชากร

2. การย้ายถิ่นสุทธิ (Net migration) หมายถึง บุคคลผู้ย้ายข้ามเขตแดนของพื้นที่หนึ่งไปอยู่อาศัยในพื้นที่อื่นเป็นเวลานานพอสมควร

3. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth Rate) หมายถึง ค่าร้อยละที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลทางเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี

4. ผลิตภัณฑ์จังหวัด หมายถึง รายได้ประชาชาติที่จำแนกเป็นรายพื้นที่ ในขอบเขตจังหวัด โดยที่หลักแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์

6. **ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน** หมายถึง รายได้ประชากรที่จำแนกเป็นรายพื้นที่ ในขอบเขตจังหวัด หารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัด

7. **อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate)** หมายถึง ค่าร้อยละของผู้ไม่มีงานทำในกำลังแรงงาน

8. **อัตราการว่างงานรายจังหวัด** หมายถึง ค่าร้อยละของผู้ไม่มีงานทำในกำลังแรงงานภายในจังหวัดนั้นๆ

9. **สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด** คำนวณจากจำนวนประชากรที่มีรายจ่ายต่ำกว่าเส้นความยากจนหารด้วย จำนวนประชากรภายในจังหวัด คูณด้วย 100

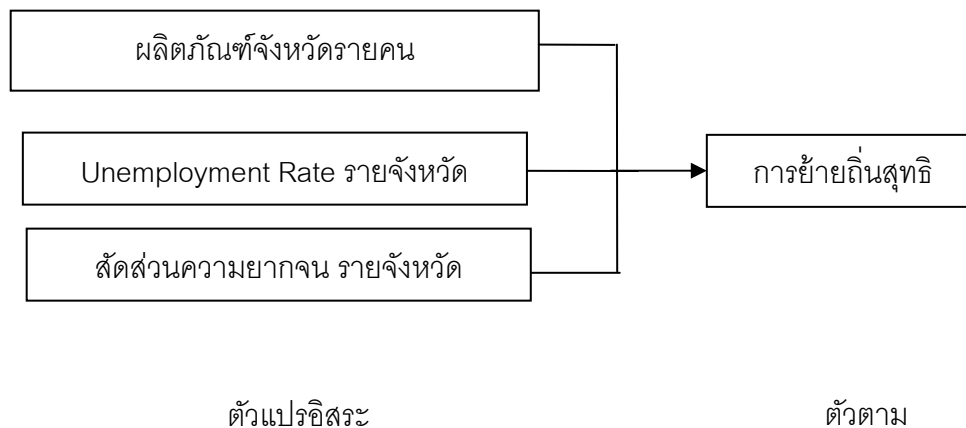
10. **แผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** หมายถึง รูปแบบของการพัฒนาที่ประเทศไทยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพรวมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ของประเทศไทย ที่ครอบคลุมจากปี 2540 ถึงปี 2549

โดยเชื่อว่า เมื่อมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดการขยายตัวของเขตอุตสาหกรรมและบริการ จะเป็นสาเหตุหลักที่ดูดซับแรงงานส่วนเกินจากเขตชนบท โดยมีค่าจ้างแรงงานที่แพงกว่าเป็นแรงจูงใจ เมื่อเขตอุตสาหกรรมและบริการมีการขยายตัวจะทำให้เกิดการสะสมทุนมากขึ้น ดังนั้นก็จะสามารถขยายการจ้างแรงงานส่วนเกินที่มาจากเขตชนบทได้มากขึ้น ปริมาณการย้ายถิ่นก็จะเพิ่มขึ้น เขตอุตสาหกรรมและบริการก็จะเป็นแหล่งรองรับการอพยพเข้าของประชากรจากทั่วทุกสารทิศ รวมทั้งผลของการพัฒนาตามแผนดังกล่าวว่า มีผลกระทบต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด อัตราการว่างงานรายจังหวัด และสัดส่วนคนจนรายจังหวัด ดังที่กล่าวมาแล้ว

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางเดียวกัน
2. อัตราการว่างงานรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม
3. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยสามารถแยกเป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น
 - 1.1 ลักษณะทั่วไปของการย้ายถิ่น
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของปีเตอร์เซนต์
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นของลี
 - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่นในสังคมวิทยา
 - 1.5 ปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นตัวกำหนดการย้ายถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
 - 2.1 การพัฒนาทางเศรษฐกิจตามรูปแบบทุนนิยม
3. เครื่องชี้วัดภาคการผลิต และด้านรายได้
 - 3.1 เครื่องชี้ทางด้านผลิตภัณฑ์รวม
 - 3.2 อัตราการว่างงาน
 - 3.3 เครื่องชี้ทางการกระจายรายได้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายถิ่น

1.1 ลักษณะทั่วไปของการย้ายถิ่น (บุญคง หันจางสิทธิ์. 2540: 251-252)

องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้ให้คำจำกัดความของผู้ย้ายถิ่น (Migrant) ไว้ว่า “เป็นผู้ซึ่งเปลี่ยนที่อยู่อาศัยเดิมจากพื้นที่หนึ่ง ไปอาศัยในพื้นที่ใหม่ที่ไกลจากเดิม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง” ซึ่งการย้ายถิ่นจำแนกออกเป็นหลายลักษณะตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ตามระยะเวลา มีสองลักษณะคือ การย้ายถิ่นชั่วคราว และการย้ายถิ่นถาวร
- 2) ตามระยะทางหรืออาณาเขต มีสองลักษณะคือ การย้ายถิ่นภายนอก เช่น ย้ายข้ามประเทศ การย้ายถิ่นภายในอาณาเขตเดียวกัน เช่น ย้ายภายในประเทศ
- 3) ตามจำนวนบุคคลที่ย้าย มีสองลักษณะคือ ย้ายเป็นกลุ่ม และย้ายคนเดียว
- 4) ตามบรรยากาศทางการเมือง มีสองลักษณะคือ ย้ายโดยความสมัครใจ และย้ายโดยไม่สมัครใจ

5) ตามสาเหตุหลักทางเศรษฐกิจและสังคม มีสองลักษณะคือ ย้ายเนื่องจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ และย้ายเนื่องจากสาเหตุอื่นที่มีสาเหตุทางเศรษฐกิจ

6) ตามจุดมุ่งหมายเชิงจิตวิทยา มีสองลักษณะคือ การย้ายถิ่นชนิดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นการย้ายที่มีเป้าหมายชัดเจน เกิดจากความไม่พึงพอใจในภาวะที่เป็นอยู่ มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในถิ่นอื่น และการย้ายถิ่นที่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากแรงผลักดันด้านทาง สืบเนื่องจากการไร้ความสามารถที่จะต่อสู้กับอิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งการย้ายถิ่นเพราะกระแสนิยม และย้ายถิ่นเพราะไม่มีอะไรจะทำที่ดีกว่า

1.2 ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นของปีเตอร์เซนต์

ปีเตอร์เซนต์ ได้กล่าวถึงการย้ายถิ่นว่าเป็นไปตามลักษณะของแรงจูงใจซึ่งแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) การย้ายถิ่นแบบล้าหลัง เป็นการย้ายถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันด้านทาง เกิดขึ้นจากมนุษย์ไม่มีความสามารถที่จะต่อสู้กับอิทธิพลของธรรมชาติ ส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นเพื่อหาที่อยู่อาศัยใหม่ เป็นการย้ายประเภทไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2) การย้ายถิ่นแบบถูกบังคับจากรัฐ ซึ่งมีทั้งประเภทที่มีทางเลือกให้ และไม่มีทางเลือกให้

3) การย้ายถิ่นแบบจำใจ เป็นลักษณะของการย้ายถิ่นของผู้ลี้ภัย หรือผู้รับจ้างย้ายตามนายจ้าง เป็นต้น

4) การย้ายแบบเสรี เป็นการย้ายถิ่นที่ผู้ย้ายมีแรงจูงใจสูงต้องการบุกเบิกตั้งถิ่นฐานตามบรรทัดฐานตามที่ตนเคยปฏิบัติมา ส่วนใหญ่จะเป็นการย้ายกลุ่มเล็กๆ ก่อน เมื่อเริ่มต้นสำเร็จก็จะเป็นกลุ่มใหญ่ตามมา

5) การย้ายแบบมวลชน เกิดจากแรงจูงใจทางสังคม เพื่อตั้งรกรากใหม่ หรือจากการขยายตัวของเมือง ดังเช่นการย้ายถิ่นที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาหรือออสเตรเลียในอดีต

1.3 ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นของลี

ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นตามแนวคิดของลี มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยต้นทาง ปัจจัยปลายทาง อุปสรรคที่แทรกระหว่างปัจจัยต้นทาง ปัจจัยปลายทาง และปัจจัยส่วนบุคคล ในพื้นที่แต่ละแห่งมีปัจจัยหลายๆ ด้าน ปัจจัยที่ดึงดูดให้บุคคลอยู่ภายในพื้นที่นั้น และดึงดูดให้บุคคลจากพื้นที่อื่นย้ายเข้ามาด้วย ในขณะเดียวกันพื้นที่นั้นก็มีปัจจัยที่จะผลักดันให้บุคคลย้ายออกไปได้ด้วย ทั้งปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันนี้บางปัจจัยมีผลต่อบุคคลทุกคน เช่น ปัจจัยด้านภูมิอากาศ ปัจจัยด้านการคมนาคม แต่บางปัจจัยมีผลเฉพาะตัวบุคคล เช่น การมีโรงงานอุตสาหกรรม อาจเป็นผลดีต่อบางคนแต่อาจเป็นผลเสียต่อบางคน ดังนั้น ปัจจัยเดียวกันอาจส่งผลต่อบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งตามทัศนะของลี เห็นว่า

การย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการประเมินข้อดีข้อเสีย โดยถ้ามีข้อดีหรือข้อได้เปรียบมีมากกว่าก็มีการย้ายถิ่นเกิดขึ้นแต่ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขดังกล่าวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการย้ายถิ่น เพราะจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคขัดขวางต่อการย้ายถิ่นนั้นได้หรือไม่ เช่น ค่าใช้จ่ายในการย้ายถิ่น เป็นต้น

การตัดสินใจย้ายถิ่นนั้น บางครั้งก็ไม่จำเป็น ต้องมีเหตุผลสมบูรณ์ บางคนอาจต้องย้ายโดยไม่มีโอกาสตัดสินใจเลย เช่น การย้ายตามบิดามารดาหรือย้ายตามสามี – ภรรยา เป็นต้น โดยลึให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปริมาณของผู้ย้ายถิ่น กระแสการย้ายถิ่น และคุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่น ดังต่อไปนี้

1) ปริมาณของผู้ย้ายถิ่น

- อัตราความแตกต่างระหว่างพื้นที่ หากมีมากก็จะมี การย้ายถิ่นมาก โดยเฉพาะพื้นที่เมืองกับชนบท

- ความแตกต่างระหว่างบุคคล หากบุคคลมีเชื้อชาติ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ประเพณีคล้ายคลึงกัน การย้ายถิ่นจะมีน้อย

- ความลำบากในการเอาชนะอุปสรรคที่แทรกกลาง เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ความพอเพียงของข่าวสารข้อมูล ระยะทาง และการคมนาคม เป็นต้น

- อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

- ปริมาณการย้ายถิ่นมีแนวโน้มสูงขึ้นตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น ความแตกต่างระหว่างประชากรมีมากขึ้น อุปสรรคขัดขวางมีน้อยลง และตัวอย่างของการย้ายถิ่นที่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น

- สภาวะความก้าวหน้าในพื้นที่หนึ่ง ๆ

2) กระแสการย้ายถิ่น

- กระแสการย้ายถิ่น มักจะเป็นจากชนบทเข้าสู่บ้านเมืองแล้วจึงเข้าสู่เมืองใหญ่ เพราะโอกาสทางเศรษฐกิจมักอยู่ในเขตนั่น

- กระแสย้ายกลับถิ่นเดิมจะเกิดขึ้น เมื่อผู้ย้ายถิ่นไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตนคาดหวังไว้ หรือข้อดีของพื้นที่ที่ย้ายถิ่นไปนั้นหมดความสำคัญลง

- ปัจจัยผลักดันที่ต้นทางมีความสำคัญกว่าปัจจัยดึงดูดในปลายทาง

3) คุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่น

- การย้ายถิ่นเป็นกระบวนการเลือกสรรในตัวเอง ผู้ที่มีการย้ายถิ่นมักจะมีลักษณะเด่นเฉพาะตนมากกว่าลักษณะของประชากรในพื้นที่ต้นทางโดยทั่วไป

- ผู้ย้ายถิ่นที่สนองตอบต่อปัจจัยเชิงบวกในพื้นที่ปลายทาง มักเป็นผู้ที่มีโอกาสในการเลือกสรร เช่น คนที่มีการศึกษาสูงจะย้ายถิ่นเพราะมีข้อเสนอในปลายทางที่ดีกว่า

- ผู้ย้ายถิ่นที่ตอบสนองต่อปัจจัยเชิงลบในพื้นที่ต้นทาง มักจะเป็นผู้ขาดโอกาส เลือกรับ เช่น คนที่ไร้ฝีมือจะย้ายถิ่นเพราะความคับแค้นในชนบท

แนวคิดของลีดง์กล่าวนี้ได้รับการขยายออกไปอีกว่า ปัจจัยดึงดูดปลาย ทางนั้นขึ้นอยู่กับ การมี ที่พักอาศัย มีญาติหรือเพื่อนในพื้นที่ปลายทางและปริมาณการจ้างงานมาก

1.4 ลักษณะและสาเหตุของการย้ายถิ่นในสังคมทวิภาค

สังคมทวิภาค คือ สังคมที่ภาคเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ สังคมเกษตรกรรมแบบ ดั้งเดิม และเขตอุตสาหกรรม โดยเชื่อว่าเมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้น สาขาอุตสาหกรรมนี้จะดูดซับ แรงงานส่วนจากชนบท โดยมีค่าจ้างแรงงานที่แพงกว่าเป็นสิ่งจูงใจ เมื่ออุตสาหกรรมมีการสะสมทุน มากขึ้น ก็จะสามารถขยายการจ้างแรงงานส่วนเกินที่มาจากชน บทได้มากขึ้น ขณะเดียวกันแรงงานใน ชนบทจะน้อยลง ทำให้การผลิตหันไปใช้เครื่องจักรแทนมากขึ้น และเมื่ออัตราการเกิดในชนบทลดลง ลักษณะการว่างงานแบบแอบแฝงจะลดลงผลิตภาพและค่าจ้างแรงงานจะสูงขึ้นพอๆ กับ ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดสภาพสมดุลในแรง งานขึ้น การย้ายถิ่นจากภาคชนบทก็จะลดลงหรือหมด ไป ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ทฤษฎีของ ดับเบิลยู อาเธอร์ เลวิส (W. Arthur Lewis) ได้มีข้อสมมติที่สำคัญตาม แบบจำลองสังคมทวิภาค ที่ว่า เศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 ภาคใหญ่ๆ คือ นายทุนอุตสาหกรรม (Capital Sector) กับภาคเกษตรกรรมยากจน (Subsistence Agricultural Sector) และในภาคนายทุน อุตสาหกรรมมีทุนมาก (Capital Abundant) ส่วนในภาคเกษตรมีแรงงานเหลือเฟือ (Unlimited Supply of Labor) ฉะนั้นอัตราค่าจ้างในภาค อุตสาหกรรมจะสูงกว่าค่าจ้างในภาคเกษตรกรรม แรงงานในภาคเกษตรกรรมนั้นเป็นแรงงานที่ไม่มีฝีมือ (Unskilled Worker) จำเป็นต้องได้รับการอบรม และการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ใหญ่โตจนเกินไป และได้สัดส่วนกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่ง จากสมมติฐานดังกล่าวขบวนการอพยพแรงงานเกิด ขึ้นเพราะความแตกต่างระหว่างอัตราค่าจ้างใน สองภาคเศรษฐกิจ คือค่าจ้างในภาคเกษตรกรรมซึ่งมีค่าจ้างที่ต่ำกว่าค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม ดังนั้น เส้นมูลค่าผลผลิตส่วนเพิ่มของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมจึงมีมากกว่า ตราบใดที่มูลค่าผลผลิตส่วน เพิ่มสูงกว่าอัตราค่าจ้างในภาคเกษตรกรรม หน่วยผลิตก็จะจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงระดับที่แรง งานหน่วยสุดท้ายทำให้มีผลผลิตออกมาได้เท่ากับค่าจ้างแรงงานพอดี คือค่าจ้างที่จ่ายให้กับแรงงาน (Wang Bill) ของแรงงาน และมีส่วนที่เหลือคือส่วนเกิน (Surplus) หรือผลตอบแทนแก่ทุน ซึ่งหน่วย ผลิตรับไป ถ้าหน่วยผลิตนำส่วนเกินนี้หรือกำไรไปลงทุนเพิ่ม (Reinvest) ขณะเดียวกันอาจจะปรับ ปรุงด้านเทคนิคในการผลิตด้วยก็จะทำให้ประสิทธิภาพของการผลิตของแรงงานดีขึ้นด้วย จะทำให้เกิด มีการขยายการผลิต ด้วยการเพิ่มการลงทุนจะทำให้หน่วยผลิตสามารถจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น แล้วก็นำ ส่วนเกินหรือกำไรไปลงทุนเพิ่มอีกก็จะทำให้มีการขยายตัวของหน่วยผลิตต่อไปเรื่อยๆ แล้วก็สามารถที่

จะจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ฉะนั้นแรงงานก็จะมีค่าจ้างที่เพิ่มขึ้น เพราะได้รับค่าจ้างที่สูงกว่า ภาคเกษตรเศรษฐกิจก็จะขยายตัวเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ กระบวนการอพยพจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรมในเมืองก็จะหยุดต่อเมื่อการดึงประชากรหรือแรงงานออกจากภาคเกษตรกรรม อาจทำให้ค่าแรงในภาคเกษตรกรรมสูงขึ้น อาจจะทำให้ค่าจ้างในภาคเกษตรกรรมสูงขึ้นใกล้เคียงกับภาคอุตสาหกรรม จนกระทั่งไม่ดึงดูดพอให้ภาคแรงงานอพยพอีกต่อไป หรืออาจเป็นกระบวนการพัฒนาทำให้เทคโนโลยีในภาคเกษตรกรรมดีขึ้น ผลผลิตหน่วยสุดท้ายหรือผลผลิตส่วนเพิ่มของแรงงานภาคเกษตรกรรมจะดีขึ้น ทำให้ค่าแรงงานภาคเกษตรกรรมสูงขึ้น นั่นคือการมีค่าจ้างที่เท่ากันระหว่างเขตอุตสาหกรรมและเขตชนบท กระบวนการอพยพก็จะหยุดลง

- ทฤษฎีของ เฟและเรนีส (John C.H. Fei ; G. Renis. n.d.) ทฤษฎีนี้ได้แบ่งภาคเศรษฐกิจออกเป็น 2 ภาคเช่นเดียวกันกับทฤษฎีของเลวิสคือภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีทุนมาก และภาคเกษตรกรรมซึ่งมีแรงงานเหลือเฟือ กระบวนการอพยพเกิดขึ้นในระยะต้นๆ นั้น การอพยพของประชากรจากเกษตรกรรมไปยังภาคอุตสาหกรรม ไม่ได้ทำให้ผลผลิตของภาคเกษตรกรรมลดลงแต่อย่างใด และขณะเดียวกันก็จะไม่ทำให้ค่าแรงที่แท้จริง (Real Wage) หรืออำนาจซื้อของเงินค่าแรงลดลงแต่อย่างใด แต่ต่อมาเมื่อประชากรจากภาคเกษตรอพยพออกไปมากจนถึงขั้นที่ผลผลิตทางการเกษตรลดลงแล้ว ผลที่ตามมาคือจะทำให้อาหารเริ่มขาดแคลนและราคาก็จะสูงขึ้น ค่าแรงในภาคเกษตรจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ตราบใดที่ประชากรในภาคเกษตรกรรมอพยพออกไปเรื่อยๆ และขณะเดียวกันเมื่อแรงงานในเมืองมีมากขึ้นเรื่อยๆ จะมีผลต่อค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรมด้วย ความแตกต่างของอัตราค่าจ้างของสองภาคก็จะหมดไปในที่สุด เมื่อนั้นความเจริญของทั้งสองภาคก็จะใกล้เคียงกัน และอัตราค่าจ้างก็ใกล้เคียงกัน

ทฤษฎีนี้แตกต่างจากของเลวิส ในประเด็นที่อธิบายขั้นตอนการปรับตัวของอัตราค่าจ้าง และค่าครองชีพ จนกระทั่งทำให้ความแตกต่างหมดไป การอพยพจึงหยุด

- แบบจำลองของ โทดาโร (Michael P. Todaro) เป็นแบบจำลองที่แบ่งเศรษฐกิจออกเป็น 2 ส่วน คือชนบทกับเมือง จากประสบการณ์ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกา พบว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งเนื่องมาจากแรงงานที่มาจากเขตชนบทในภาคเกษตรกรรม โดยการอพยพของประชากรหรือแรงงานจากชนบทสู่เมือง อันเนื่องมาจากความแตกต่างของระดับรายได้ (Income Differentials) ของทั้งสองภาค และที่สำคัญกว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของทั้งสองภาคคือ ประชากรหรือแรงงานที่จะตัดสินใจอพยพเข้าสู่เมืองต่างมีความคาดหวังว่าตนจะมีโอกาสที่จะหางานได้ (Job Opportunity) นั่นคือ ประชากรหรือแรงงานคาดว่าจะมีรายได้ที่คาดหวัง (Expected Income) มากกว่าความแตกต่างของรายได้ที่ได้รับจริง (Actual Income) ซึ่งก็คือรายได้ที่จะได้จากการทำงานคูณด้วยโอกาสที่จะหางานทำได้ สูงกว่ารายได้ที่เคยได้รับในถิ่นเดิม ซึ่งเมื่อคิดเป็นค่าปัจจุบันแล้ว สมมติว่านายสมชายทำงานในถิ่นเดิมได้รับเงินเดือนปีละ

100,000 บาท ถ้าเขาคาดว่าย้ายถิ่นไปทำงานในเมืองเขาจะได้งานและเงินเดือนปีละ 200,000 บาท และโอกาสที่จะหางานประเภทนี้ได้มี 70% คือ 0.7 ดังนั้น รายได้ที่คาดหวังว่าจะได้ต่อปีเท่ากับ $200,000 \times 0.7 = 140,000$ ถ้าเรานำเงินดังกล่าวซึ่งเป็นเงินในอนาคตมาทำให้เป็นเงินปัจจุบัน สมมติ ดอกเบี้ยเท่ากับ 10% จะได้มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) = $140,000 / (1 + 0.1) = 127,272$ ซึ่งมากกว่า 100,000 บาท ในกรณีนี้ เขาจะตัดสินใจอพยพเข้าสู่เมือง

ในทฤษฎีนี้ระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนมิใช่ปัจจัยเดียวที่จะทำให้ประชากรหรือแรงงาน อพยพ แต่โอกาสที่จะได้งานในเมืองมีบทบาทมาก ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาดแรงงานในเมือง หากในเมืองมีอัตราการว่างงานสูง การหางานยาก มีโอกาสได้งานน้อยก็จะมีผลต่อการตัดสินใจอพยพ ด้วย

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2.1 การพัฒนาทางเศรษฐกิจตามรูปแบบทุนนิยม (Capitalism) (วิชา สังขัตติศาสตร์. 2545: 39-45)

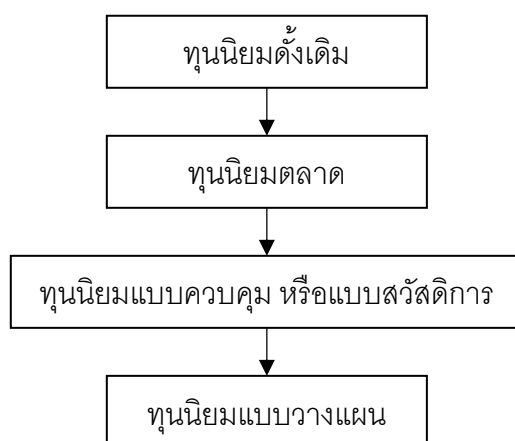
ระบบทุนนิยม (Capitalism) คือ ระบบทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เอกชนผู้มีศักยภาพ ทางด้านทรัพย์สิน เข้ามาลงทุน โดยการครอบครองเป็นเจ้าของได้มากเท่าที่มีความสามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดแย้ง หรือละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นๆ

1) ขั้นตอนการพัฒนาระบบทุนนิยม

ระบบทุนนิยมในยุคต้นๆ เป็นระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก่อนศตวรรษที่ 19 โดยเน้น บทบาทของเอกชน เพื่อใช้เป็นแรงผลักดันให้มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจจากระบบดั้งเดิม คือ ทุนนิยม แบบผูกขาดให้เข้าสู่ขั้นตอนต่อมาเป็นทุนนิยมตลาด โดยรัฐบาลมีส่วนสำคัญในการผลักดันเป็นหลัก และเข้ามาแทรกแซงภายในระบบเศรษฐกิจ จึงได้พัฒนามาเป็นระบบทุนนิยมแบบควบคุมหรือแบบ สวัสดิการ และต่อมาได้มีการพัฒนาบทบาททั้งของรัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ทำให้มีลักษณะเป็นทุนนิยมแบบวางแผน

ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ก) ระบบทุนนิยมดั้งเดิม เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับเอกชนเป็นอย่างมาก รัฐบาลจะไม่เข้ามาแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจเลย ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นนายทุน ที่มีความสามารถผลิต สินค้าอย่างใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงภาวะทางการตลาด ว่าต้องการสิ่งใดเป็นสำคัญ ช่วงดังกล่าว จะเป็นช่วงต้นของศตวรรษที่ 18 ที่ตรงกับช่วงต้นยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้ทุนอย่างมหาศาล ในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการพัฒนาระบบทุนนิยม

ข) ระบบทุนนิยมตลาด เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้เอกชนครอบครองทรัพย์สินส่วนตัวมากขึ้น ทั้งการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การนำกลไกราคามาใช้เป็นเครื่องตัดสินใจในการผลิตสินค้า ภายใต้ระบบที่เปิดโอกาสให้แสวงหากำไรจากกิจการที่ลงทุนไปได้อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันรัฐบาลยังมีบทบาทน้อยมาก มีเพียงหน้าที่ดูแลรักษากิจการสาธารณูปโภคที่เอกชนสร้างขึ้นมา คอยพิทักษ์ปกป้องอุตสาหกรรมที่ผลิตในประเทศ อาศัยโควตา (Quota) กับมาตรการกำแพงภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงเป็นหลัก ในระยะหลังระบบทุนนิยมตลาดเริ่มเสื่อมลง ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรการผลิตให้มีประสิทธิภาพได้ อีกทั้งยังไม่เหมาะกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีรูปแบบสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะต่อมาทำให้มีความเจริญเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ระบบการผลิตที่มีขนาดใหญ่ขึ้น

ค) ระบบทุนนิยมแบบบังคับหรือแบบสวัสดิการ ในระยะแรกเริ่มของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่โตขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทุนนิยมตลาดไม่สามารถตอบสนองโครงสร้างทางเศรษฐกิจได้ จึงได้มีการส่งเสริมให้ภาครัฐเข้ามาแทรกแซงเศรษฐกิจ โดยควบคุมธุรกิจขนาดใหญ่ กิจการสาธารณูปโภคเพื่อเข้าดำเนินการเอง และถือเป็นหน้าที่ของรัฐ โดยแรงผลักดันที่ทำให้รัฐเข้ามาแทรกแซงเนื่องมาจาก การแสวงหากำไรที่มากเกินไปของนายทุน และเพื่อให้หน่วยผลิตได้รับความเท่าเทียมและความพึงพอใจซึ่งกันและกัน รัฐจะเข้ามาดำเนินการปฏิรูปพื้นฐานสาธารณูปโภค คุ้มครองหน่วยผลิตทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม รัฐเข้าควบคุมค่าจ้างและราคาให้อยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ ซึ่งวิธีการที่รัฐเข้าแทรกแซงโดยผ่านนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง ซึ่งมีใช้การเข้าแทรกแซงโดยตรง

ง) ระบบทุนนิยมแบบวางแผน สืบเนื่องมาจากการดำเนินเศรษฐกิจทุนนิยมแบบควบคุม โดยเน้นบทบาทของรัฐให้เข้ามาควบคุมการผลิต ต่อมารัฐได้เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ กลายเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน กลายเป็นรูปแบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนร่วมกัน เรียกว่าระบบทุนนิยมแบบวางแผน

นับจากอดีตที่ผ่านมา ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้เกิดขึ้นในประเศยุโรป ตะวันออกและมีการพัฒนาเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันเป็นรูปแบบทุนนิยมแบบก้าวหน้า โดยประเทศกลุ่มอุตสาหกรรมมีขั้นตอนการวิวัฒนาการได้ดีกว่ากลุ่มประเทศเกษตรกรรม สืบเนื่องมาจากขั้นตอนการขยายตัวของระบบทุนนิยมนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนโครงสร้างของการผลิต ดังนั้นในการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศทุนนิยม โดยส่วนมากแล้วจะมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม โดยรัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ทั้งนี้ในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้มีการเผยแพร่ออกไป และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศที่มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยส่วนใหญ่จะมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูง มากกว่าประเทศที่มีการพัฒนาแบบอื่น (วิชา สังขวิทย์. 2545: 39-45)

อีกหนึ่งลักษณะของการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้เป็นผู้กำหนดขึ้น โดยผ่านทฤษฎีที่มีแบบแผนแน่นอน เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และมีการพัฒนาทฤษฎีต่างๆ เรื่อยมาเมื่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

2.2.1) ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสำนักคลาสสิก

นักเศรษฐศาสตร์ที่เริ่มต้นในการพัฒนาทฤษฎีนี้ได้แก่ ทฤษฎีของ อדם สมิท (Adam Smith) เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) โรเบิร์ต มัลทัส (Robert Malthus) ซึ่งมีลักษณะแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เหมือนกันอย่างน้อย 6 ประการ

ก) เป็นการวิเคราะห์ศึกษาระบบเศรษฐกิจในเชิงมหภาค หรือเป็นการมองเศรษฐกิจในภาพรวม(Macro – Approach) เกี่ยวกับวิธีหรือแนวทางในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ข) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อเรื่องของการปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปเองโดยอิสระ (Laissez Faire) ทั้งนี้เพราะเชื่อในการดำรงอยู่ของประสิทธิ ภาพในตลาดเสรีว่าเป็นไปโดยอัตโนมัติ ในระบบแข่งขันที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล และเชื่อในเรื่องของความไม่ขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม หรือเชื่อในความลงรอยกันของผลประโยชน์ของสังคมว่าจะเกิดขึ้น เพราะการที่ปัจเจกบุคคลพยายามแสวงหา

ผลประโยชน์ส่วนตน เขาได้ช่วยให้สังคมโดยรวมบรรลุถึงการได้ผลประโยชน์สูงสุดในขณะเดียวกัน

ค) เน้นการออม (โดยนายทุน เจ้าของที่ดิน) ว่าเป็นเรื่องสำคัญเพราะทำให้การสะสมทุนซึ่งเป็นหัวใจของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปได้

ง) เชื่อว่าการทำกำไรเป็นแรงจูงใจของการลงทุนและเชื่อว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการลดน้อยถอยลงของผลประโยชน์ (Law of Diminishing Returns) จะเกิดขึ้นในภาคเกษตรเพราะการมีที่ดินจำกัด แต่อาจไม่เกิดขึ้นในภาคอุตสาหกรรม

จ) เชื่อในเรื่องของกฎเหล็กแห่งค่าจ้าง (Iron Law of Wage) ซึ่งกล่าวว่าอัตราค่าจ้างโดยธรรมชาติ (Natural Wage Rate) จะอยู่ที่ระดับพอเลี้ยงชีพ (ในระยะสั้นอัตราค่าจ้างอาจจะไหวตัวขึ้นลง แต่ในที่สุดแล้วจะกลับเข้าสู่ระดับดุลยภาพระยะยาว ณ ระดับพอเลี้ยงชีพเสมอ)

ฉ) เชื่อว่าภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจ (Stationary State) เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จุดชะงักงันทางเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจชะงักงัน กระบวนการสะสมทุนจะสะดุดหยุดลง ประชาชนไม่เพิ่ม กำไรของผู้ประกอบการจะลดลงจนถึงศูนย์ (ได้กำไรปกติ) และอัตราค่าจ้างจะอยู่ในระดับแค่พอเลี้ยงชีพ

ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสำนักคลาสสิก เน้นบทบาทของการออม (การสะสมทุน) และกำไรก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจเสรี อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกเชื่อว่าภาวะการชะงักงันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ เมื่อระบบเศรษฐกิจขยายตัวถึงจุดๆ หนึ่งกำไรของผู้ประกอบการจะลดลงจนถึงศูนย์ กระบวนการสะสมทุนจะสะดุดหยุดลง อัตราค่าจ้างจะลดลงจนถึงระดับแค่พอเลี้ยงชีพ และประชาชนจะไม่ขยายการผลิตจนกว่าจะมีปัจจัยบางอย่างมากระตุ้นเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่ง ทฤษฎีดังกล่าวถือเป็นต้นกำเนิดของระบบทุนนิยม

2.2.2) ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ จอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes)

ได้เสนอทฤษฎีการกำหนดขึ้นเป็นรายได้ประชาชาติ การศึกษาของเคนส์ให้ความสนใจเกี่ยวกับลดลงของการลงทุนและการจ้างงานในระยะยาว ทำให้การศึกษาของเคนส์เกี่ยวข้องกับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก สาระสำคัญในทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประกอบด้วย (จินตนา พรพิไลพรรณ. 2545: 43-51)

ก) ตัวกำหนดโดยตรงของรายได้และการจ้างงาน ได้แก่ การบริโภค (C) การลงทุน (I) และรายได้ (Y) ที่สามารถเขียนสมการดังนี้

$$Y = C + I$$

กรณีที่ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเปิดและมีภาครัฐบาลตัวกำหนดโดย ตรงของ รายได้ประชาชาติ ได้แก่ การบริโภค (C) การลงทุนในภาคเอกชน (I) การลงทุนในภาครัฐบาล (G) การ ลงทุนสุทธิในภาคต่างประเทศ (X – M) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการของรายได้ (Y) ดังนี้

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

ข) ตัวกำหนดที่มีผลกระทบต่อรายได้และการจ้างงาน ระดับการบริโภคถูกกำหนด โดยรายได้ สัดส่วนการบริโภคต่อรายได้จะถูกกำหนดโดยนิสัยในการบริโภคและจะมีขนาดคงที่ ณ ระดับรายได้ระดับหนึ่งๆ แต่สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้จะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายใน การลงทุนจะถูกกำหนดโดยอัตราดอกเบี้ยและประสิทธิภาพส่วนเพิ่มของทุน (Marginal Efficiency of Capital) หรืออัตราผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับการลงทุนใหม่ ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยจะขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจในสภาพคล่อง (Liquidity Preference) และปริมาณเงิน ส่วนประสิทธิภาพส่วนเพิ่มของ ทุนขึ้นอยู่กับคาดการณ์เกี่ยวกับกำไรในอนาคต และราคาของทรัพย์สินประเภททุน ดังนั้นปัจจัยที่ กำหนดรายได้และการจ้างงานขึ้นอยู่กับ ค่าความโน้มเอียงของการบริโภค ความปรารถนา สภาพคล่อง และการคาดคะเนอัตรากำไรจากการลงทุนใหม่

ค) การแทรกแซงโดยรัฐบาลเคนส์เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้าง งานเต็มที่ การแทรกแซงทำได้โดยการควบคุม (ลด) อัตราดอกเบี้ย (เพื่อกระตุ้นการลงทุน) เพิ่มการใช้ จ่ายรัฐบาล (โดยใช้งบประมาณขาดดุล) และโดยการกระจายรายได้ (Redistribution) เพื่อให้เกิดการ ยกระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคซึ่งในการวิเคราะห์ของเคนส์ได้อาศัยตัวแบบที่กำหนดขึ้นเป็นรายได้ ประชาชาติ (Y) ดังนี้

$$Y = C + I \text{ (รายได้ถูกกำหนดโดยการบริโภคและการลงทุน)}$$

$$Y = C + S \text{ (รายได้จะถูกแบ่งไปเพื่อการบริโภคและการออม)}$$

$$I = S$$

ในด้านการลงทุน ตัวกำหนดการลงทุนคือประสิทธิภาพส่วนเพิ่มของทุน (MEC) และราคาของทุน (Supply price) หรือต้นทุนของการจัดหาทรัพย์สิน การลงทุนจะดำเนินไปเรื่อยๆ จนถึงจุดที่ MEC เท่ากับอัตราดอกเบี้ย ค่า MEC จะผันแปรขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของการ คาดการณ์เกี่ยวกับกำไรในอนาคตจากการลงทุนในปัจจุบัน เมื่อมีการเพิ่มของการลงทุน MEC ด้วย เหตุผล 2 ประการคือ

- 1) การคาดการณ์ของกำไรลดลง เพราะการแข่งขันในการลงทุน
- 2) ราคาของทุนเพิ่มขึ้น เมื่ออุปสงค์เพิ่มขึ้น

ในระยะยาวเคนส์เห็นว่าปัจจัยในข้อ 1. สำคัญกว่า ตัวกำหนดการออมใน แนวความคิดของเคนส์ จะขึ้นอยู่กับรายได้ ส่วนอัตราดอกเบี้ยจะเป็นตัวกำหนดปริมาณเงิน

2.2.3) ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ นีโอ – คลาสสิก

กลุ่มทฤษฎีนี้ใช้แนวคิดของทฤษฎีส่วนเหลื่อม (The Marginal Principle) มาอธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ และมีความเชื่อในเรื่องของระบบเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเข้าสู่ดุลยภาพได้ด้วยตัวเอง (Laissez Faire) ความเจริญเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีจุดสิ้นสุดตราบเท่าที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) นับเป็นผู้นำที่มีบทบาทมากของกลุ่มนี้ ส่วนในด้านการสะสมทุนกลุ่มนีโอ – คลาสสิก เชื่อว่าขณะหนึ่งขณะใดที่มีโอกาสในการลงทุน ความต้องการลงทุนจะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ทำให้การออมเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าทุนจะสูงขึ้น เมื่อใดก็ตามที่การลงทุนลดลง อัตราดอกเบี้ยและราคาสินค้าทุนจะลดลง ในที่สุดเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงจนไม่มีใครปรารถนาจะออมทรัพย์ การสะสมทุนจะสิ้นสุดลง จนกว่าจะมีปัจจัยมากระตุ้นให้เกิดโอกาสการลงทุนใหม่ อย่างไรก็ตามระบบเศรษฐกิจสามารถรักษาระดับการจ้างงานเต็มที่ไว้ได้ (สุदीใจ พูลพานิชย์. 2545)

3. เครื่องชี้ภาคการผลิต และด้านรายได้

เครื่องชี้ภาคการผลิต คือมูลค่าผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์รวม (Total product) ที่แสดงว่าประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เป็นมูลค่าเท่าไรในรอบระยะเวลาหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็บอกให้รู้ว่าการผลิตนั้นก่อให้เกิดรายได้รวมกัน (Total Income) แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตมากน้อยเพียงใด และบอกให้รู้ว่าการผลิตหรือสถาบันที่มีส่วนร่วมในการผลิตได้ใช้จ่ายรายได้ หรือมีรายจ่ายรวมกัน (Total Expenditure) เท่าไรในรอบระยะเวลานั้น ซึ่งประกอบด้วย

3.1 เครื่องชี้ทางด้านผลิตภัณฑ์รวม (รัตนาศายคณิต. 2546: 50-74)

เครื่องชี้ทางด้านผลิตภัณฑ์รวมได้แก่

- ผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น หมายถึงมูลค่ารวมในราคาตลาดของผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้าย (Final Product) ของสินค้าและบริการต่างๆ ที่ผลิตขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศในรอบระยะเวลาหนึ่ง โดยยังมิหักค่าเสื่อมราคาของปัจจัยทุนที่ใช้ในการผลิต

- ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น (Gross Nation Product : GNP) หมายถึงมูลค่ารวมในราคาตลาดของผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นโดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรของประเทศ โดยไม่คำนึงว่าเป็นการผลิตขึ้นในประเทศหรือต่างประเทศ และเป็นมูลค่าที่ยังไม่หักค่าเสื่อมราคาของปัจจัยทุนที่ใช้ในการผลิต

- ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net Nation Product : NNP) หมายถึงผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นที่ได้หักค่าเสื่อมราคาของปัจจัยทุน หรือค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรออกแล้ว

- ผลิตภัณฑ์ในราคาประจำปี (nominal GDP or nominal GNP) หรือผลิตภัณฑ์ในราคาปัจจุบัน หมายถึงมูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์ที่คิดในราคาตลาดของปีที่ยกมาคำนวณ GDP นั้น

- ผลิตภัณฑ์ที่แท้จริง (Real Product) หมายถึงมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในประเทศหรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติของปีใด ที่คิดในราคาตลาดของปีที่กำหนดให้เป็นปีฐาน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผลิตภัณฑ์ในประเทศหรือผลิตภัณฑ์ประชาชาติคิดในราคาคงที่ของปีที่กำหนดให้เป็นปีฐาน โดยผลิตภัณฑ์ที่แท้จริงนั้น เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ได้ขจัดผลการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดออกแล้ว เพราะคิดในราคาคงที่ของปีฐาน จึงทำให้สามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตได้

- ผลิตภัณฑ์เฉลี่ย (per Capita Product) หมายถึง GDP หรือ GNP เฉลี่ยต่อคน ซึ่งข้อมูลผลิตภัณฑ์เฉลี่ยเป็นค่าที่บอกให้รู้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วประชากรหนึ่งคนสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เป็นมูลค่าเท่าใดในรอบระยะเวลานั้น

3.2 อัตราการว่างงาน (รัตน สหายคณิต. 2546: 95-99)

เป็นเครื่องชี้สภาพแวดล้อมที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย คืออัตราการว่างงาน ซึ่งจะผันแปรไปในทางตรงกันข้ามกับ GDP กล่าวคือในช่วงเศรษฐกิจขยายตัว GDP จะสูงขึ้น อัตราการว่างงานช่วงนั้นจะต่ำลง ในทางตรงกันข้ามหากเศรษฐกิจหดตัวหรือซบเซา GDP จะชะลอตัวหรือต่ำลง อัตราการว่างงานช่วงนั้นจะสูงขึ้น โดยอัตราการว่างงานจึงเป็นเครื่องชี้ว่าเศรษฐกิจอยู่ในช่วงใดของวัฏจักรธุรกิจ

อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate) หรืออัตราการไม่มีงานทำ หมายถึงค่าร้อยละของผู้ไม่มีงานทำในกำลังแรงงาน โดยคำนวณได้จาก

$$U = \frac{UL}{LF} \times 100$$

โดย

U = อัตราการว่างงาน

UL = จำนวนแรงงานที่ไม่มีงานทำ

LF = กำลังแรงงาน

แรงงานที่ไม่มีงานทำ (Unemployed labor) ได้แก่บุคคลที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ซึ่งในช่วงสัปดาห์แห่งการสำรวจไม่ได้ทำงานใดๆ เลย แม้แต่หนึ่งชั่วโมง ไม่มีธุรกิจหรือไร่นาเกษตรของตนเอง แต่พร้อมที่จะทำงานภายใน 30 วัน นับถึงวันแฉ่งนับหรือไม่ได้หางานทำเนื่องจากเจ็บป่วย หรือคิดว่าหางานที่เหมาะสมกับตนทำไม่ได้ รอที่จะเริ่มงานใหม่ รอฤดูกาลหรือเหตุผลอื่นๆ

กำลังแรงงาน (Labor force) หมายถึงเด็กที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปพร้อมจะทำงาน ซึ่งสัปดาห์แห่งการสำรวจมีงานทำหรือไม่มีงานทำก็ได้ ผู้มีงานทำคือผู้ที่ทำงานอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงโดยได้รับ

ค่าจ้าง เงินเดือน กำไร หรือปันผล หรือไม่ได้ทำงานเพราะหยุดงานชั่วคราว แต่ยังคงมีหน้าที่การงาน ธุรกิจ ไร่นาเกษตรของตนเอง หรือทำงานอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจหรือไร่นาเกษตรของหัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือน

3.3 เครื่องชี้ทางการกระจายรายได้และความยากจน

- การกระจายรายได้ (Income Distribution) เป็นความแตกต่างของรายได้ระหว่างผู้ที่มีรายได้มากที่สุด และผู้มีรายได้น้อยที่สุดภายในประเทศ ซึ่งวัดโดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์ความเสมอภาค ซึ่งเป็นดัชนีที่ใช้วัดการกระจายรายได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือเลวลง โดยพิจารณาจากเส้นลอเรนส์ (Lorenz Curve) ซึ่งเป็นเส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนของรายได้ของประชากรแต่ละกลุ่ม โดยค่าสัมประสิทธิ์นี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 ซึ่งถือเป็นการวัดค่าตอบแทนที่บุคคลและหน่วยงานเศรษฐกิจได้รับเนื่องจากมีส่วนร่วมในการผลิตที่เรียกว่า รายได้ (Income) ซึ่งการวัดการกระจายรายได้นี้ จะทำให้เห็นว่าพื้นที่หนึ่ง มีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าอีกพื้นที่หนึ่ง จะเป็นปัจจัยดึงดูดที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่งได้

- เส้นความยากจน (Poverty line) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้วัดภาวะความยากจน โดยคำนวณจากต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของปัจเจกบุคคลในการได้มาซึ่งอาหารและสินค้าบริการ จำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

- สัดส่วนคนจน คำนวณจากจำนวนประชากรที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนหารด้วย จำนวนประชากรทั้งหมดคูณด้วย 100

บทที่3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มุ่งทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศไทย โดยยึดกรอบแนวคิดตามทฤษฎีสังคมวิทยา ที่เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จะทำให้เขตอุตสาหกรรมและบริการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เป็นปัจจัยดึงดูดแรงงานในเขตเกษตรกรรมเข้ามามากขึ้น เนื่องจากแรงงานเหล่านั้นคาดหวังถึงรายได้ที่สูงกว่าโอกาสในการทำงานที่ดีกว่า ความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน เป็นต้น ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ ได้ทำการรวบรวมและเป็นรายงานประจำปี เป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนั้นในการวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาโดยเริ่มจากช่วงปี พ.ศ.2540 ถึง พ.ศ.2549 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ เพื่อศึกษาแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1. แหล่งข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิที่รวบรวมโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวมทั้งบทความ เอกสาร งานวิจัย ตำรา

2. แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นตลอดจนแนวคิดทฤษฎีการย้ายถิ่น โดยใช้เอกสารทางวิชาการ ตำราจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ บทความ งานวิจัย ตำราสรุป เอกสารประกอบการสัมมนา จากเว็บไซต์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

วิธีดำเนินการวิจัย

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยสามารถแบ่งออกได้คือ

1. วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากแหล่งที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว เพื่ออธิบายโดยจัดการตีกรอบข้อมูลให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย ให้เห็นว่าผลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาของประเทศไทยส่งผลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นภายในประเทศของประชากร
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลตัวเลขที่นำมาจัดกระทำข้อมูล โดยแยกเป็นตัวแปร แล้วนำวิเคราะห์ โดยวิธีการถดถอยพหุคูณ เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิภายในประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูลแล้ว เมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ครบถ้วนแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วจัดการข้อมูลต่างๆ ใหม่ แล้วนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อตรวจสอบหาอิทธิพลที่ตัวแปรอิสระมีต่อตัวแปรตามอย่างไร แล้วจึงนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้สมการ

การย้ายถิ่นสุทธิ = (สัดส่วนเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศรายคนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดรายคน, อัตราการว่างงานรายจังหวัด, สัดส่วนคนจนรายจังหวัด)

โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

1. การย้ายถิ่นสุทธิ เป็นผลที่นำปริมาณผู้ย้ายเข้ารายจังหวัดมาลบด้วยปริมาณผู้ย้ายออกรายจังหวัดหารด้วยจำนวนประชากรของจังหวัดนั้นๆ คูณ 100 มีหน่วยเป็นร้อยละ
2. ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน ได้มาจากการนำค่าของผลิตภัณฑ์จังหวัดมาหารด้วยจำนวนประชากรจังหวัดนั้นๆ มีหน่วยเป็นร้อยละ
3. อัตราการว่างงานรายจังหวัด เป็นผลที่นำเอาจำนวนผู้ว่างงานมาหารด้วยจำนวนกำลังแรงงานรายจังหวัด แล้วคูณด้วย 100 มีหน่วยเป็นร้อยละ
4. สัดส่วนคนจนรายจังหวัด เป็นข้อมูลที่รวบรวมไว้แล้วโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีหน่วยเป็นร้อยละ

โดยได้นำเอาข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นมาจัดการโดยวิธีการเชิงสถิติเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จัดกระทำแล้วบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อประมวลผลในรูปแบบของสมการการถดถอยพหุคูณ

ขั้นตอนที่ 2 นำผลที่ได้จากการประมวลมาทำการตรวจสอบทางสถิติ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม โดยในการตรวจสอบจะพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่แสดงถึงอำนาจในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือไม่ และตรวจสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์โดยรวม ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว และความเป็นอิสระของตัวคลาดเคลื่อนเป็นจริงตามสมมติฐานหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีผลกระทบต่อตัวแปรตามที่ทำการพิจารณามากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งตรวจสอบเครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์เพื่อดูทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่

ซึ่งการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้เครื่องมือดังที่กล่าวไปแล้วนั้น เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศโดยสามารถนำตัวแปรข้างต้นมาเขียนใหม่ในเชิงสมการได้ดังนี้

$$\text{Net Mi} = f(\text{GPP}, \text{UNEMP}, \text{POV})$$

$$\begin{aligned}\text{Net Mi} &= f(\text{GPP}_i, \text{UNEMP}_i, \text{POV}_i) \\ &= a + b_1\text{GPP}_i + b_2\text{UNEMP}_i + b_3\text{POV}_i\end{aligned}$$

โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตัวแปรตาม คือ อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ (Net Mi)

2. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

ก. ผลิตภัณฑ์รายจังหวัดรายคน (GPP)

ข. อัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP)

ค. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด (POV)

การนำข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมา มาจัดชุดข้อมูลเพื่อใช้วัดค่าของปัจจัยที่มีต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ โดยได้กำหนดรูปแบบต่างๆก่อนทำการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

ตาราง 1 การกำหนดตัวแปร สัญลักษณ์ หน่วยการวัด ทิศทางความสัมพันธ์ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา	สัญลักษณ์	หน่วยการวัด	ทิศทาง ความสัมพันธ์
ตัวแปรตาม			
การย้ายถิ่นสุทธิ	Net Mi	ร้อยละ	

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	สัญลักษณ์	หน่วยการวัด	ทิศทาง ความสัมพันธ์
<u>ตัวแปรอิสระ</u>			
ก.ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน	GPP	แสนบาท	+
ข. อัตราการว่างงานรายจังหวัด	UNEMP	ร้อยละ	-
ค. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด	POV	ร้อยละ	-

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมมาจัดกลุ่มตามที่กำหนดไว้ในวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลว่ามีความถูกต้องแล้ว จึงนำมาศึกษา ระหว่างการพัฒนาระบบเศรษฐกิจตามแผนของประเทศไทย ว่าส่งผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศของประชากรอย่างไร และมีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งมีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นการเทียบความถี่ หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่ โดยจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 ดังสูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

โดย P = ค่าร้อยละ (%)

f = ความถี่ที่ต้องการแปลงค่าให้เป็นร้อยละ

N = จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Measures of central tendency) เป็นการคำนวณค่ากลางของข้อมูล ใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลในกลุ่มนั้นๆ เพื่อบอกลักษณะของข้อมูล ดังนี้

2.1) ค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นค่าเฉลี่ยของลักษณะของข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยคำนวณจากผลรวมของค่าทั้งหมดที่รวบรวมได้หารด้วยจำนวนของค่าเหล่านั้น ดังสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum X_i}{N}$$

โดย $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X_i$ = ผลรวมของค่าลักษณะของข้อมูลที่ศึกษา

N = จำนวนค่าของตัวอย่างทั้งหมด

3) การวัดการกระจาย (Measures of variability) เป็นการคำนวณความแตกต่างแปรผันในกลุ่ม เนื่องจากข้อมูลที่มีค่ากลางเท่ากันอาจมีลักษณะของข้อมูลที่แตกต่างกัน คือมีการกระจายที่ไม่เหมือนกัน ถ้าค่าการกระจายมีค่าสูงแสดงว่ามีการกระจายกันมาก และถ้าค่าการกระจายมีต่ำแสดงว่ามีความแตกต่างกันน้อย การวัดการกระจายที่ใช้มีดังนี้

- ค่าพิสัย (Range) คือ ช่วงห่างระหว่างค่าสูงสุด โดยหาได้จาก

$$R = H - L$$

โดย $R =$ ค่าพิสัย

$H =$ ค่าสูงสุด

$L =$ ค่าต่ำสุด

4) การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ ((Multiple Regression) จะประกอบไปด้วยตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัวและตัวแปรที่ทำนายตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

ขณะที่หากต้องการทำนายตัวแปรเพียง 3 ตัวสามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3$$

ส่วนค่า a หาด้วยสูตร

$$a = \bar{Y} - b_1\bar{X}_1 - b_2\bar{X}_2$$

โดยมีข้อกำหนดต่างๆ ดังนี้

ก. การแจกแจงของค่าคลาดเคลื่อน u_1 สำหรับทุกค่าสังเกตควรมีการแจกแจงแบบปกติโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์ หรือ $= 0$

ข. ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน u_1 สำหรับทุกค่าสังเกตต้องมีค่าคงที่เท่ากันหรือ $\text{Var}(u_1) = \sigma^2 = E(u_1)^2$

ค. ความคลาดเคลื่อนของแต่ละค่าสังเกตต้องเป็นอิสระต่อกัน

ง. ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องไม่สัมพันธ์กันเอง เพราะจะทำให้ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรตามเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในค่าตัวแปรอิสระใด

จ. จำนวนตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ จะต้องมากกว่าตัวแปรอิสระ

5) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variables) กับตัวแปรตาม (Dependent Variables) ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่และสัมพันธ์กันอย่างไร ความสัมพันธ์อาจจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือทิศทางตรงกันข้ามกันก็ได้ ซึ่งค่าดังกล่าวจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ค่าสูงสุดมีค่าเป็น 1 ซึ่งตีความหมายได้ว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมากที่สุด และถ้ามีค่าเป็น 0 แสดงว่าตัวแปรนั้นไม่มี

ความสัมพันธ์กันเลย และค่าดังกล่าวเป็นได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ ซึ่งถ้าค่าเป็นบวกแสดงว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน และถ้าค่าเป็นลบแสดงว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์ตรงกันข้าม

มีสูตรดังนี้

$$r = \frac{n \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2} \sqrt{n \sum y^2 - (\sum y)^2}}$$

โดย

r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x, y

x = ตัวแปรที่ 1

y = ตัวแปรที่ 2

n = จำนวนตัวอย่าง

ซึ่ง r คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับตัวแปร y ซึ่ง $-1 < r < 1$ และเครื่องหมายบวกและติดลบ (-) จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ขณะที่ค่าของตัวเลขจะบอกถึงขนาดของความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

- ก. ถ้า r มีค่าเป็นบวกแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
- ข. ถ้า r มีค่าเป็นลบแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม
- ค. ถ้า r มีค่าสูงแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันมาก
- ง. ถ้า r มีค่าต่ำแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อย
- จ. ถ้า r มีค่าเท่ากับศูนย์แสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

6. การทดสอบนัยสำคัญ สามารถทดสอบส่วนต่างๆ ของสมการถดถอยได้ดังนี้

6.1 การทดสอบสัมประสิทธิ์การทำนาย (R Square หรือ R^2) เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ยกกำลังสอง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามจะเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระมากน้อยเพียงไร ซึ่งจะบ่งชี้ออกมาเป็นดัชนีร้อยละ ซึ่ง $0 < R^2 < 1$ เช่น $R^2 = 0.980$ หมายถึงตัวแปรอิสระที่อยู่ในสมการ โดยสามารถอธิบายความผันแปรหรือการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ร้อยละ 98 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 2 เป็นผลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้กำหนดไว้ในสมการ ซึ่งสามารถอธิบายค่าต่างๆ ที่ได้ดังนี้

ก. ถ้า R^2 มีค่าสูงแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่เกิดจากตัวแปรอิสระในสมการถดถอยมีมาก เพราะตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก

ข. ถ้า R^2 มีค่าต่ำแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองมีน้อยมาก

ค. ถ้า R^2 มีค่าเท่ากับศูนย์แสดงว่าตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ซึ่งสมการถดถอยที่ได้ควรมีค่า b_1 เท่ากับ 0 เช่นกัน

6.2 ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เป็นการนำค่า R^2 มาปรับให้มีความแม่นยำมากขึ้น เพราะได้นำองศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มาพิจารณาด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการถดถอย แม้ว่าตัวแปรอิสระนั้นจะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามก็ตาม ก็อาจส่งผลทำให้ค่า R^2 สูงขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาค่า Adjusted R^2 ขณะที่สามารถอธิบายค่าที่ได้คือ

ก. ถ้า Adjusted R^2 มีค่าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก

ข. ถ้า Adjusted R^2 มีค่าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อย

6.3 ค่าสถิติ F เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญรวมของสมการ ซึ่งในทางปฏิบัติการทดสอบนี้ถือว่าสำคัญที่สุด เพราะเป็นการทดสอบเพื่อใช้เป็นหลักว่าตัวแปรอิสระที่กำกับเงื่อนไขอยู่ในฟังก์ชัน ($X_1, X_2, \dots, X_k$) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญจริงหรือไม่ โดยถ้าทดสอบแล้ว $\beta = 0$ แสดงว่าการกระจายของ Y จะไม่ขึ้นกับ X ในทางตรงกันข้ามถ้าทดสอบแล้ว $\beta \neq 0$ แสดงว่าการกระจายของ Y จะขึ้นกับ X จริง โดยในการทดสอบจะทำการทดสอบแบบสองข้างดังนี้

ก. ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_k = 0$$

(ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม)

$$H_1 : \text{มี } \beta_i \text{ อย่างน้อย 1 ตัวไม่เท่ากับ 0 เมื่อ } i=1, 2, \dots, k$$

ข. กำหนดระดับนัยสำคัญ หรือโอกาสที่เกิดความผิดพลาด ซึ่งแทนด้วย α พร้อมทั้งเปิดตารางค่า F ($\alpha/2, v_1, v_2$)

$$\text{เมื่อ } v_1 = k$$

$$v_2 = n-k-1$$

$$\text{และ } k = \text{จำนวนตัวแปรอิสระ}$$

$$n = \text{จำนวนตัวอย่าง}$$

ซึ่งในทางปฏิบัติมักจะกำหนดให้ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นเกณฑ์ต่ำสุดที่นิยมใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือมีความเชื่อมั่น 95% ว่าการตัดสินใจถูกต้อง ดังนั้นหากค่า F มีค่าน้อยกว่า

ค่าทดสอบ ณ ระดับที่กำหนด หรืออาจพิจารณาจากค่านัยสำคัญ (Sig. F) ที่โปรแกรมทางสถิติคำนวณได้มีค่ามากกว่า α ที่กำหนด ก็ถือว่าสามารถที่จะประมาณการมานี้ไม่ผ่านการทดสอบ

การคำนวณหาค่า F จากสูตร

$$F = \frac{MSR}{MSE}$$

$$MSR = \frac{SS(\text{Model})}{k}$$

$$MSE = \frac{SSR}{(n - k - 1)}$$

โดยที่

- F = ค่าสถิติ F
- MSR = ค่าเฉลี่ยกำลังสองระหว่างกลุ่ม
- MSE = ค่าเฉลี่ยกำลังสองภายในกลุ่ม
- SSR = ความผันแปรที่สามารถอธิบายได้
- SSE = ความผันแปรที่ไม่สามารถอธิบายได้

การเปรียบเทียบค่า Sig. F ที่ได้จากการคำนวณกับค่าที่กำหนดแล้วแปรผลดังนี้

ก. ถ้าค่า Sig. F > ค่า α ที่กำหนดจะยอมรับ H_0

(ยอมรับสมมติฐานเนื่องจากไม่มีตัวแปรอิสระตัวใด มีความสัมพันธ์กับ Y)

ข. ถ้าค่า Sig. F < ค่า α ที่กำหนดจะปฏิเสธ H_0

(ปฏิเสธสมมติฐานเนื่องจากตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีความสัมพันธ์กับ Y และจะต้องทำการทดสอบต่อไปว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ไม่เท่ากับ 0 หรือมีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับ Y โดยใช้สถิติทดสอบ t)

หากผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F พบว่าค่า F ที่ได้จากการถดถอยที่สร้างขึ้นมีค่ามากกว่าค่า F ที่ได้จากตาราง แสดงว่าสมการที่สร้างขึ้นสามารถนำมาใช้พยากรณ์ได้ดี แต่ถ้าค่ากว่าตาราง F ที่ได้จากตาราง ก็ให้ถือว่าสมการนั้นมีความผิดพลาดสูง จนไม่อาจยอมรับให้นำไปใช้ได้

6.4 ค่าสถิติ t เป็นค่าที่ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ว่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการถดถอยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือไม่ ซึ่งในการทดสอบจะทำการทดสอบแลสองข้าง (β คือสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรอิสระ) ดังต่อไปนี้

ก. ตั้งสมมติฐาน

$$H_0 : \beta_i = 0$$

(ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน)

$$H_0 : \beta_i \neq 0$$

(ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน)

ข. กำหนดระดับนัยสำคัญ (α) พร้อมทั้งเปิดตารางหาค่า t ($\alpha/2$, $n-k-1$)

เมื่อ k = จำนวนตัวแปรอิสระ

N = จำนวนตัวอย่าง

ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ในการทดสอบสมมติฐานมักจะกำหนดให้ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นเกณฑ์ต่ำสุดที่จะปฏิเสธ H_0 ซึ่งหากว่าค่าสถิติ t มีน้อยกว่าค่าทดสอบ ณ ระดับที่กำหนดหรืออาจจะพิจารณาจากนัยสำคัญหรืออาจจะพิจารณาจากค่านัยสำคัญ (Sig t) ที่โปรแกรมทางสถิติคำนวณได้ หากมีค่ามากกว่าแสดงว่าตัวแปรดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การคำนวณหาค่า t จากสูตร

$$t = \frac{b_i}{Sb_i}$$

โดยที่

t = ค่าสถิติที่จะเปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อทราบค่านัยสำคัญ

b_i = สัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ i ที่ต้องการทดสอบ

นัยสำคัญ

Sb_i = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย

6.5 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance: Sig) นอกจากพิจารณาค่า F และ t แล้ว ยังสามารถพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระได้จากค่า Sig. ของค่า F และ t โดยการกำหนดนัยสำคัญทางสถิติเอาไว้ ซึ่งโดยทั่วไปจะเท่ากับ 0.01 หรือ 0.05 แล้วพิจารณาว่าค่า Sig. ของค่า F และ t ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าไม่เกินค่า Sig. ที่กำหนดไว้หรือไม่ หากเป็นกรณีของค่า Sig. ของค่า F และ t ที่ได้มีค่าไม่เกินค่าที่กำหนด แสดงว่าสมการที่สร้างขึ้นมานำมาพยากรณ์ได้ดี และในกรณีค่า Sig. ของค่า F และ t มีค่าไม่เกินที่กำหนดแสดงว่าตัวแปรอิสระนั้นสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรนั้นได้ดีเช่นกัน

6.6 ค่า Durbin – Watson (d) เป็นค่าที่ทดสอบว่าสมการถดถอยที่ประมาณได้มีปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพราะถ้ามีปัญหานั้นแต่ยังคงใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS) ในการประมาณค่าโดยไม่มีการแก้ไขปัญหานี้ก่อน จะมีผลทำให้เกิดปัญหาดังนี้

$$D.W. = \frac{\sum_{t=2}^n (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n e_t^2}$$

6.6.1. ตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีคุณสมบัติไม่เอนเอียง แต่ความแปรปรวนไม่เป็นค่าต่ำสุด

6.6.2. ค่าความแปรปรวนของค่าความคาดเคลื่อนไม่เป็นค่าที่ต่ำสุด

6.6.3. ค่าพยากรณ์ที่ได้ไม่เป็นค่าที่มีประสิทธิภาพ

6.6.4. การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติอาจให้ผลไม่ถูกต้อง

โดยมีหลักเกณฑ์ในการทดสอบดังนี้

ก. การทดสอบว่ามีสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแบบบวก ($\rho > 0$) คือ

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ d_u (d.f. = n-k) ก็จะยอมรับสมมติฐานว่างที่ว่า $\rho = 0$ นั่นคือยอมรับว่าไม่มีสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ d_L (d.f. = n-k) ก็จะยอมรับสมมติฐานว่างที่ว่า $\rho = 0$ นั่นคือยอมรับว่ามีสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในข้อมูล

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง d_u และ d_L การทดสอบนี้ไม่สามารถสรุปผลได้นั่นคือ ไม่แน่ใจว่ามีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนขึ้นในข้อมูลหรือไม่

ข. การทดสอบว่ามีสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแบบบวก ($\rho < 0$) คือ

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ $4-d_u$ แสดงว่าไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน นั่นคือยอมรับว่าสมมติฐานว่างที่ว่า $\rho = 0$

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ $4-d_L$ แสดงว่ามีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานว่างที่ว่า $\rho = 0$

- ถ้าค่า d ที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง $4-d_u$ และ $4-d_L$ การทดสอบนี้ไม่สามารถสรุปผลได้

บทที่ 4

การนำเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาในบทนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลของประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นภาพรวมและสถานการณ์ทั่วไปทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2549 ภาพรวมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยพิจารณาในเรื่องอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด อัตราการว่างงานรายจังหวัดและสัดส่วนความยากจนรายจังหวัด รวมทั้งสถานการณ์การย้ายถิ่นภายในประเทศในปี 2550 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศไทย โดยแบ่งหัวข้อเป็นดังนี้

1. ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9
2. สถานการณ์การย้ายถิ่นภายในประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2550
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

1. ผลของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9

ในหัวข้อนี้จะนำเสนอสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 - 9 คือตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540-2549 โดยมุ่งเน้นให้เห็นว่า แต่ละแผนพัฒนาฯ มีเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปในทิศทางใดโดยสังเขป

นับจากการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเพื่อปูพื้นฐานในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ถือเป็นการสลับศอกของระบบที่มีรัฐเป็นผู้อุปถัมภ์ มาเป็นการเริ่มต้นวางโครงสร้างขั้นพื้นฐานให้กับภาคประชาชน โดยเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ส่งเสริมการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีผลตรงต่อภาคการเกษตรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน การสร้างสะพาน การสร้างระบบชลประทาน ซึ่งจากการประเมินผลงานของสภาพัฒนาเศรษฐกิจพบว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น แต่ในทางสังคมกลับพบว่าสภาพสังคมเลวลง เกิดปัญหาทางอาชญากรรม การย้ายถิ่นเข้ามาในเขตเมือง ซึ่งภาครัฐจึงได้จัดให้สภาพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มความสำคัญด้านสังคมเข้าไป โดยบรรจุเข้าไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 แต่ในทางปฏิบัติ ผลของการพัฒนาเป็นไปอย่างไม่สมดุล เพราะเน้นภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตร ในช่วงเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ในช่วงปลายของแผนพัฒนาฯ กลับชะลอตัวเนื่องจากผลกระทบ

ที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจในต่างประเทศ ส่วนในด้านการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำมากระหว่างภาคเมืองและชนบท ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 ยังคงเน้นที่ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการผลิตเพื่อการส่งออกและเป็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากผลกระทบมาในช่วงปลายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 อีกทั้งยังผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 ก่อให้เกิดปัญหาการกระจายรายได้ จึงได้เพิ่มมาตรการด้านการกระจายรายได้และพัฒนาบริการทางสังคม รวมทั้งการลดอัตราดอกเบี้ยประชาชน โดยให้ความสำคัญกับส่วนภูมิภาคมากขึ้น ขณะที่ผลของการพัฒนากลับไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ ทั้งเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2506 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2509 แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สิ่งทั้งหลายฝ่ายคาดหวังหลังความสงบคือ การพัฒนาประเทศภายใต้รัฐบาลที่มีเสถียรภาพ และมุ่งดำเนินงานภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับต่อไป ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ความผันผวนทางการเมืองและวิกฤตการณ์น้ำมัน ก่อให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างรุนแรง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5-6 จึงมุ่งเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความยากจนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวมขยายตัวอย่างร้อนแรงเกินกว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจจะรองรับได้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ จึงได้เริ่มปรับแนวคิดไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งการรักษาระดับการเจริญเติบโตในระดับที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพ การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ผลการพัฒนาประเทศในช่วง 7 แผนที่ผ่านมาพอสรุปได้ว่าประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เฉลี่ยประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อคนในราคาประจำปีเพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาท ในปี 2504 เป็น 77,000 บาท ในปี 2539 ทำให้ประเทศไทยพ้นจากการถูกจัดเป็นประเทศยากจนเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงเวลาเดียวกันสัดส่วนของคนยากจนได้ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 57 เหลือร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ และการมีงานทำอยู่ในระดับเต็มที่ ทั้งคนไทยส่วนใหญ่ได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวยังอยู่บนพื้นฐานความไม่สมดุลของการพัฒนา กล่าวคือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนาระหว่างภาค ระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างกลุ่มคนในสังคม ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทั้งก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา อาทิ ปัญหายาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลือง และเมื่อร้อยละ ๑๐ นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งแย่งชิงทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมอย่าง

รุนแรง จึงนำไปสู่ ข้อสรุปผลการพัฒนาที่ว่า แม้เศรษฐกิจขยายตัวในระดับดี แต่สังคมมีปัญหา และการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544

การพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนทั้งในด้านร่างกายจิตใจและ สติปัญญา ให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง

2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความมั่นคงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนให้สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มั่นคงและสมดุล เสริมสร้างโอกาสการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม

4. เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

5. เพื่อปรับระบบบริหารจัดการเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศมากขึ้น

ลักษณะและการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

1. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นแผนที่ทิศทางการพัฒนาประเทศทั้งในทศวรรษหน้าและในช่วง พ.ศ. 2540 -2544 ซึ่งเน้นการพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือตามรายสาขาเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นแบบองค์รวม คือ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมหรือบูรณาการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนา มีประสิทธิภาพมีความยั่งยืนและคนไทยทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากกว่าที่ผ่านมา

2. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นการชี้ทิศทางการพัฒนาตามวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยไม่เน้นรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาตามสาขาเศรษฐกิจและสังคม และมาตรการระยะสั้นซึ่งหน่วยงานปฏิบัติต้องดำเนินการตามปกติอยู่แล้ว ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องจะต้องนำยุทธศาสตร์และแนวทางทั้งหมดไปใช้เป็นกรอบกำหนดแผนงาน โครงการ และมาตรการ เพื่อให้มีการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รวมถึงการ

กำหนดให้มีเป้าหมายและโครงการที่จะทำให้เกิดผลต่อประชาชน มีช่องทางของรัฐ หรือเป็นโครงการพัฒนาที่ประชาชนตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ

3. การจัดทำแผนงานและโครงการพัฒนาตามยุทธศาสตร์นั้น จะต้องดำเนินการแบบองค์รวม คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกองค์จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ มีการประสานการวิเคราะห์ โดยยึดหลักพื้นที่และภารกิจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบเป็นกรอบในการจัดทำแผนงานและโครงการ แผนเงินและแผนคน โดยใช้ยุทธศาสตร์และแนวทางของแผนควบคู่ไปกับพื้นที่เป็นเครื่องมือในการขอรับสนับสนุนด้านงบประมาณ ตลอดจนการติดตามประเมินผลประจำปี

4. การติดตามประเมินผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จะต้องมีการสร้างดัชนีชี้วัดทั้งในระดับภาพรวมและแผนงานโครงการ

แนวทางดำเนินงานช่วงครึ่งหลังของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

จากการประเมินผลการดำเนินงานในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในภาพรวมและในแนวทางพัฒนาที่สำคัญ รวมทั้งความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการผลิตในสาขาต่างๆ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน พบว่าการดำเนินงานมีความก้าวหน้าไม่มากเท่าที่ควร และมีหลายเรื่องที่ต้องเร่งรัดดำเนินการในช่วงครึ่งหลังของแผน ประกอบด้วย

1. การปรับโครงสร้างการผลิตให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก
ควรเร่งรัดประเด็นต่อไปนี้

- การปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรและสร้างรายได้ให้เกษตรกรอย่างมั่นคง โดยให้ความสำคัญกับ

1.1) เร่งรัดการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของสินค้าเกษตรที่สำคัญและมีโอกาสทางการตลาด ในพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น พื้นที่ชลประทานและพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ และทำแผนเตรียมการสำหรับสินค้าเกษตรที่ไม่สามารถแข่งขันได้จากการเปิดตลาดเสรีจาก พันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งเร่งรัดโครงการลงทุนเพื่อปรับโครงสร้างเกษตรของภาครัฐให้เกิดผลประโยชน์ต่อการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรอย่างจริงจัง

1.2) เพิ่มขีดความสามารถในด้านการส่งออกสินค้าเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีโอกาสในการผลิตเพื่อส่งออก เพื่อลดต้นทุนการผลิตและมีการเชื่อมโยงการวิจัยกับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มโอกาสของเกษตรกรในการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านการเกษตรและข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย

2. การปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับ

2.1) เร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรทั้งระบบ เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของโครงสร้างภาษีในแต่ละขั้นตอนการผลิต โดยเร่งให้มีการพิจารณาโครงสร้างภาษีให้สอดคล้องและเหมาะสมอย่างเป็นระบบและมีการกำหนดเป้าหมายเวลาของการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.2) เร่งกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมในภูมิภาคมากขึ้น จัดตั้งศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่ออุตสาหกรรม สนับสนุนอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมการจ้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและชนบท รวมถึงอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Production) ด้วย เป็นต้น

2.3) ดำเนินมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมรวมถึงอุตสาหกรรมชุมชนและชนบท ทั้งในด้านงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ และควรให้การสนับสนุนการเงินโดยปรับปรุงกลไกด้านสินเชื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนของการกู้ยืม เช่น บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) ธนาคารออมสิน IFCT รวมทั้งสถาบันการเงินภาคเอกชน

3. การสร้างความสมดุลของการผลิตกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเร่งรัดการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืนให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและเป็นไปตามเป้าหมาย โดย

3.1) ปรับปรุงบทบาทและระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการพัฒนาระหว่างภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น การส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตในท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงองค์กรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถสนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนในทุกรูปแบบอย่างกว้างขวาง เพิ่มโอกาสในการร่วมมือประสานงานกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนบทบาทในการพัฒนาการเกษตรซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกัน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรองค์กรชุมชน เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกระดับ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการการพัฒนาการเกษตรในลักษณะกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังภูมิภาคและเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มากขึ้น

3.2) เร่งรัดการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันเกษตรกร เพื่อเป็นกลไกในการเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

เกษตรมากขึ้น โดยการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารของสถาบันเกษตรกร

3.3) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเกษตรในลักษณะการจัดเขตการใช้ที่ดินเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการเพื่อควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กรณีของการกำหนดเขตการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่เหมาะสม

3.4) ให้ความสำคัญกับการจัดระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ

4. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ควรเร่งรัดดำเนินการในส่วนของการจัดระบบประสานงานการผลิตสินค้า และการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมแต่ละสาขา ขยายบริการการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าส่งออก ปรับปรุงมาตรฐานอุตสาหกรรมและบริการการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาขีดความสามารถของธุรกิจประกันภัยให้สามารถแข่งขันได้ในระบบการค้าเสรี

4.1) การบริหารจัดการภาคการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยจัดระบบการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องเชื่อมโยงในการดำเนินการสนับสนุนการผลิต การตลาด และการแปรรูปของสินค้าตลอดจนมีการแก้ไขกฎระเบียบและบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม

4.2) การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลผลิต การตรวจสอบ และการรับรอง คุณภาพสินค้า โดยขยายการให้บริการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรส่งออกให้ครอบคลุมสินค้าทุกชนิด เร่งดำเนินการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรที่จำเป็น รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการรณรงค์ให้เกษตรกรและผู้ส่งออกตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อรักษาตลาดอย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย ที่เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนามาเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีกระบวนการที่จะเชื่อมโยงมิติต่างๆ ของการพัฒนา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนและสังคมโดยรวม ทำให้ต้องมีการปรับแผนเพื่อแก้ไขวิกฤตของประเทศ โดยเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การลดผลกระทบต่อการพัฒนาคนและสังคม การปรับโครงสร้าง

ทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและกลับสู่สมดุล และการปรับระบบบริหารจัดการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อนเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ความพยายามในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะปานกลางอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างช้าๆ และมีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ในปี 2543 จากที่เคยหดตัวต่ำสุดถึงร้อยละ 10.2 ในปี 2541 แต่ยังมีปัญหาในภาคการเงินและอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาหนี้สาธารณะและปัญหาการขาดดุลงบประมาณ อันเป็นข้อจำกัดของการจัดสรรทรัพยากรในระยะต่อไป นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังมีการพึ่งพิงทุน เทคโนโลยี และตลาดต่างประเทศสูง ฐานการผลิตหลักของประเทศยังอ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานวัตกรรม ทั้งไม่สามารถรับถ่ายทอดและแปรทุนเทคโนโลยีมาใช้ในการต่อยอดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศักยภาพของคนไทยและระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระยะยาวมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจาก 6.6 ปี ในปี 2539 เป็น 7 ปี ในปี 2541 และอัตราการเข้าเรียนหนังสือของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้นทุกระดับชั้น ในด้านสุขภาพอนามัยพบว่าคนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้น โดยในปี 2541 เพศชายและเพศหญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 70.1 ปี และ 75.2 ปี ตามลำดับ ทั้งระบบบริการสาธารณสุขมีความก้าวหน้าดีขึ้น และประชาชนได้รับการคุ้มครองด้านประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 79.4 ในปี 2543 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากการศึกษาของแรงงานไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่ร้อยละ 68.4 อยู่ในชั้นไม่เกินระดับประถมศึกษา ส่งผลกระทบต่อการขีดความสามารถในการเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับการพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคมได้ขยายขอบเขตการดำเนินงานได้กว้างขวางขึ้น แต่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้เพียงเฉพาะแรงงานในระบบเท่านั้น ยังไม่สามารถดำเนินการไปถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบและแรงงานภาคเกษตร ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศได้ ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อคนและสังคมได้ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้รุนแรงขึ้น กล่าวคือ ภาวะความยากจนที่มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงก่อนวิกฤตกลับเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 11.4 ของประชากรทั่วประเทศ หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 6.8 ล้านคน ในปี 2539 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 และในช่วงเวลาเดียวกันการกระจายรายได้ก็แย่ลง โดยกลุ่มคนที่มี รายได้น้อยที่สุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้ลดลงจากร้อยละ 4.2 เหลือร้อยละ 3.8 ขณะที่กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.5 เป็นร้อยละ 58.5 อีกทั้งจำนวนคนว่างงานก็มีเพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเกือบ

หนึ่งล้านคน นอกจากนี้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหารุนแรง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549

เพื่อปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และการพัฒนาองค์รวมที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม สามารถก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทันและอำนวยการประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศดังนี้

1. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ให้ภาคการเงินมีความเข้มแข็ง ฐานะการคลังมีความมั่นคง ตลอดจนมุ่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้มากขึ้น รวมทั้งเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมให้แข่งขันได้ มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทยและก้าวทันเศรษฐกิจยุคใหม่

2. เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศระยะยาวให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก ด้วยการพัฒนาคุณภาพคน กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาพื้นฐานความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมือง รวมทั้งมีการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกภาคส่วน ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการเมือง ราชการ ธุรกิจเอกชน องค์กรประชาชน ชุมชน จนถึงระดับครอบครัว เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

4. เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรม สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาความยากจน

พันธกิจของชาติที่จะเป็นจุดยึดโยงการทำงานร่วมกันของสังคมไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ประกอบด้วย 3 กลุ่มพันธกิจ 7 ยุทธศาสตร์ คือ

1. การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญสูงสุด ที่ช่วยผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างบรรลุผล ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดีที่เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา

ประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทยพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบด้วย

2. การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบคลุม ชุมชน และสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและการคุ้มครองทางสังคม ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และรู้จัก สามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีระบบการคุ้มครองทางสังคมให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ และยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืนที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมืองให้เกิดความน่าอยู่ มีความสงบ สะดวก สะอาดปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง รวมทั้งยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน

3. การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน นำไปสู่การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและสามารถรักษาสถียรภาพทางเศรษฐกิจในการแข่งขันของประเทศได้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง มั่นคงเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ สามารถปรับตัวก้าวตามโลกและเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีระบบภูมิคุ้มกันจากผลกระทบภายนอก ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ให้ความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรม และการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

ในการดำเนินการตามพันธกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ภายใต้ทรัพยากรภาครัฐที่มีอยู่จำกัด ซึ่งต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจให้แข็งแกร่งมั่นคงและปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับรากหญ้าถึงระดับมหภาค ให้สามารถขยายตัวต่อเนื่องไปในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางเร่งด่วนเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ในระยะแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่เผชิญอยู่ให้สามารถฟื้นตัวอย่างมีรากฐานที่เข้มแข็งและ

เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตลอดระยะของแผน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ภายในควบคู่กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ดังนี้

1.1 การกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวอย่างรวดเร็วและมีเสถียรภาพ โดยดำเนินนโยบายเร่งรัดการคลังด้านการใช้จ่ายของภาครัฐและนโยบายภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันดำเนินนโยบายการเงินระยะสั้นที่เน้นการดูแลสภาพคล่องให้เพียงพอและรักษาเสถียรภาพด้านราคา และอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้ผันผวนเกินไป ชะลอการไหลออกนอกประเทศของเงินทุน และรักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดไม่ให้ลดลงมาก รวมตลอดทั้งการแก้ปัญหาและกระตุ้นการขยายตัวของภาคการผลิต โดยเฉพาะการส่งออก การท่องเที่ยว เพื่หารายได้เงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการอื่นๆ ที่มีศักยภาพ ควบคู่กับการฝึกอบรมทักษะฝีมือแรงงานให้สามารถสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการผลิตและตลาดแรงงาน เพื่อเพิ่มการจ้างงานและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2 การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาธุรกิจชุมชนโดยส่งเสริมการระดมทุนในลักษณะกองทุนหมุนเวียน เพื่อการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการขยายโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อบรรเทาปัญหาสภาพคล่อง ให้ความสำคัญกับการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงชุมชนเพื่อการแปรรูปผลผลิต ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตที่เชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่นสู่ตลาดระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และต่างประเทศ

1.3 การบรรเทาปัญหาสังคม ต้องเร่งป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเชิงรุกให้ครบวงจร พัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ทั้งถึงและเป็นธรรม ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐ ภาคการเมือง และภาคเอกชนอย่างจริงจัง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เกิดความนิยมไทยและรักชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

2. แนวทางการแก้ปัญหาความยากจน นอกจากการดำเนินแนวทางเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งในช่วงระยะแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาความยากจนที่สั่งสมมานานและเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติควบคู่ไปด้วยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะ 5 ปีของแผน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนอย่างเป็นระบบ ด้วยการกระจายโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐ แหล่งความรู้ และทรัพยากร รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น ควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้างที่ต้องปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ ปรับกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อคน

ยากจนให้ได้รับโอกาส สิทธิ ความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกับกลุ่มคนในสังคม โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เสริมสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง โดยเน้นการกระจายบริการศึกษา สาธารณสุขที่มีทางเลือกเหมาะกับวิถีชีวิตของคนยากจน และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสาร ให้มีสื่อเพื่อชุมชน มีเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน

2.2 สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของคนยากจน ให้คนยากจนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

2.3 พัฒนาโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตแก่คนยากจน โดยเน้นการปรับปรุงรูปแบบและแนวการดำเนินงานให้เข้า ถึงกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่

2.4 พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนยากจนเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาของตน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างครบวงจรทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและต่างประเทศได้

2.5 ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสให้คนยากจน โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขความยากจนที่มีความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมายคนยากจนในแต่ละพื้นที่ มีมาตรการเฉพาะตามศักยภาพของกลุ่มคนยากจนในชนบทและในเมือง รวมทั้งให้มีการประสานแผนงานและปรับระบบการจัดสรรงบประมาณลงสู่กลุ่มเป้าหมายคนยากจนอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการพัฒนาเครื่องชี้วัดความยากจนให้ถูกต้องและปรับได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2.6 เร่งปฏิรูปกฎหมายและปรับกฎระเบียบ ให้คนจนได้รับโอกาส สิทธิ และความเสมอภาคในด้านต่างๆ อาทิ สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิการ

ประกอบกรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิการถือครองที่ดินสำหรับกลุ่มคนยากจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ทำกิน

3. แนวทางการวางรากฐานการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนเพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทัน และพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศที่ใช้ความรู้ความสามารถในประเทศมากขึ้น โดยมีแนวทางดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ดังนี้

3.1 การบริหารการจัดการที่ดี ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาครัฐให้เป็นองค์กรขนาดเล็กที่มีคุณภาพ การปรับเปลี่ยนระบบการจัดทำงานประมาณให้มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนนโยบายตามแผนชาติ การปรับปรุง/พัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนการกระจายอำนาจให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน และมีมาตรการป้องกันปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังในทุกระดับ

3.2 การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบสุขภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นกระบวนการพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานควบคู่กับการสร้างงานรองรับ ขณะเดียวกัน ต้องมีการขยายขอบเขตการคุ้มครองแรงงานให้ครอบคลุมทั้งในและนอกระบบ พร้อมไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนประกันสุขภาพเพื่อเตรียมรองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีกลไกกำกับดูแลการบังคับใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคนและสังคมมากขึ้น

3.3 การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมือง ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากที่ส่งผลต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนทั้งในชนบทและเมือง โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชน ศักยภาพของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการสร้างสภาวะแวดล้อมเมืองและชุมชนให้น่าอยู่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยเร่งปรับกลไกการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงการพัฒนาแบบรวมกลุ่มการผลิตและกลุ่มพื้นที่ให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาอย่างเกื้อกูลระหว่างชนบทและเมือง

3.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งปรับกลไกและกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การเพิ่ม

ประสิทธิภาพการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งการกำหนดมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองพื้นที่ รวมทั้งชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีความสำคัญเพื่ออนุรักษ์ไว้สำหรับรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์และสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก สนับสนุนการลดปริมาณของเสียและการนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการมลพิษ

3.5 การพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของภาคการเงินเพื่อผลักดันการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งรักษาวินัยทางการคลังและการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานะการคลัง การปฏิรูประบบงบประมาณและการบริหารรายจ่าย ควบคู่กับการส่งเสริมการออม การกระจายอำนาจการคลังและถ่ายโอนภารกิจไปสู่ท้องถิ่น รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของประเทศในการเปิดเสรีและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่เอื้อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

3.6 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการ ให้ความสำคัญกับการปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานรากถึงระดับมหภาค โดยการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกระบวนการผลิตและการจัดการ สนับสนุนขบวนการเพิ่มผลผลิต โดยปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า พัฒนาสินค้าใหม่ และพัฒนาตลาดเฉพาะ รวมทั้งปรับบทบาทภาครัฐให้สนับสนุนการเชื่อมโยงวงจรการผลิต ตั้งแต่วัตถุดิบจนถึงการตลาด และการพัฒนาแบบรวมกลุ่มการผลิต ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อขยายฐานการผลิตให้มั่นคงและยั่งยืน

3.7 การพัฒนาความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำในการประยุกต์พัฒนาเทคโนโลยีด้านการผลิตและคิดค้นนวัตกรรม โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน และให้ความร่วมมือ ควบคู่ไปกับการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเสริมสร้างพื้นฐานความคิดแบบวิทยาศาสตร์ในสังคมไทย มีการกระจายแหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่คนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างทั่วถึง รวมทั้งการผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มศักยภาพ เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ

การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องผลักดันให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการผนึกพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายในการปฏิรูปสังคมไทยให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีทำงานใหม่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างองค์ความรู้และสร้างสภาวะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ไปพร้อมกับการสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยตระหนักในความสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และมีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตาราง 2 อัตราเพิ่มเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

รายการ	อัตราเพิ่มเฉลี่ยของ GDP (%)
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6	10.94
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7	8.05
ครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8	-2.56

ที่มา: กองวิเคราะห์และประมาณการเศรษฐกิจ สศช.

2. สถานการณ์การย้ายถิ่นภายในประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2550

เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนา ซึ่งทำให้คนไทยที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมได้รับผลที่เกิดจากการพัฒนาดังความคิดเห็นของ ผาสุก และเบเคอร์ ที่เห็นว่าเกษตรกรได้รับผลกระทบจากการพัฒนา หลังทศวรรษที่ 2520 เมื่อเศรษฐกิจไทยเริ่มเติบโตใหญ่ไปพร้อมกับการลงทุนจากต่างชาติ และการพัฒนาของอุตสาหกรรมส่งออก คนชนบทจึงทยอยเข้าสู่เมืองมากยิ่งขึ้นอันถือเป็นครั้งแรกของการดึงแรงงานที่ทำงานการเกษตรออกมาสู่เมืองอย่างมากและในที่สุดคนกลุ่มนี้ก็กลายเป็น “คนจนในเมืองใหญ่” ที่ขาดการเหลียวแลพร้อมๆ กับที่เมืองก็เริ่มรูกล้ำและพยายามแก่งแย่งทรัพยากรขอชนบท ส่งผลให้เกิดการต่อสู้แย่งชิงผลประโยชน์กันอย่างมาก ขณะที่สถานการณ์การย้ายถิ่นซึ่งอ้างอิงโดยการย้ายตามฐานทะเบียนราษฎรในช่วงเวลาหลังจากการพัฒนา ในปี 2550 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การย้ายเข้า ปรากฏว่าจังหวัดที่อัตราการย้ายเข้ามากที่สุดคือจังหวัดภูเก็ต อยู่ที่ร้อยละ 13.36 ของประชากร ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ปลายทางดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นภาคการบริการ ขณะที่จังหวัดที่มีการย้ายเข้าลำดับถัดมาคือ จังหวัดปทุมธานี อยู่ที่ร้อยละ 10.50 ของประชากร จังหวัดชลบุรี อยู่ที่ร้อยละ 9.70 ของประชากร จังหวัดนนทบุรี อยู่ที่ร้อยละ 8.90 ของประชากร จังหวัดระยอง อยู่ที่ร้อยละ 8.73 ของประชากร และจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ที่ร้อยละ 8.55 ของประชากร

2. การย้ายออก ปรากฏว่าจังหวัดที่อัตราการย้ายออกมากที่สุดคือจังหวัดภูเก็ต อยู่ที่ร้อยละ 9.70 ของประชากร ขณะที่จังหวัดที่มีการย้ายออกลำดับถัดมาคือ จังหวัดชลบุรี อยู่ที่ร้อยละ 8.36 ของประชากร จังหวัดกรุงเทพมหานคร อยู่ที่ร้อยละ 7.68 ของประชากร จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ที่ร้อยละ

7.39 ของประชากร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ที่ย้อยละ 7.23 ของประชากร และจังหวัดพังงา อยู่ที่ย้อยละ 7.00 ของประชากร

3. การย้ายถิ่นสุทธิ ปรากฏว่าจังหวัดที่อัตราการย้ายสุทธิมากที่สุดคือจังหวัดภูเก็ต อยู่ที่ย้อยละ 3.66 ของประชากร ขณะที่จังหวัดที่มีการย้ายออกลำดับถัดมาคือ จังหวัดปทุมธานี อยู่ที่ย้อยละ 3.55 ของประชากร จังหวัดนนทบุรี อยู่ที่ย้อยละ 2.26 ของประชากร จังหวัดระยอง อยู่ที่ย้อยละ 1.96 ของประชากร จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ที่ย้อยละ 1.75 ของประชากร และจังหวัดนครราชสีมา อยู่ที่ย้อยละ 1.5 ของประชากร

ตาราง 3 อัตราการย้ายเข้า ย้ายออก และย้ายสุทธิ รายจังหวัดปี 2550

จังหวัด	อัตราการย้ายเข้า 2550	อัตราการย้ายออก 2550	อัตราการย้ายสุทธิ 2550
กรุงเทพมหานคร	7.36	7.68	-0.32
นครปฐม	7.21	5.99	1.22
นนทบุรี	8.90	6.64	2.26
ปทุมธานี	10.50	6.95	3.55
สมุทรปราการ	8.55	6.80	1.75
สมุทรสาคร	7.42	6.57	0.85
ชัยนาท	6.01	5.76	0.25
พระนครศรีอยุธยา	6.82	5.63	1.19
ลพบุรี	6.71	6.67	0.04
สระบุรี	7.00	6.10	0.90
สิงห์บุรี	5.65	5.61	0.04
อ่างทอง	6.18	5.91	0.27
จันทบุรี	6.25	5.83	0.42
ฉะเชิงเทรา	5.71	5.07	0.64
ชลบุรี	9.70	8.36	1.34
ตราด	6.74	6.56	0.18
นครนายก	6.15	5.95	0.20
ปราจีนบุรี	6.25	5.68	0.57

ตาราง 3 (ต่อ)

จังหวัด	อัตราการย้ายเข้า	อัตราการย้ายออก	อัตราการย้ายสุทธิ
	2550	2550	2550
ระยอง	8.73	6.77	1.96
สระแก้ว	5.97	5.79	0.18
ราชบุรี	5.63	5.26	0.37
กาญจนบุรี	6.18	5.82	0.36
สุพรรณบุรี	5.19	4.93	0.26
สมุทรสงคราม	5.23	5.04	0.19
เพชรบุรี	5.66	5.13	0.53
ประจวบคีรีขันธ์	7.25	7.23	0.02
เชียงใหม่	5.33	5.08	0.25
ลำพูน	4.68	4.37	0.31
ลำปาง	4.58	4.45	0.13
อุดรดิตถ์	5.16	5.08	0.08
แพร่	4.61	4.45	0.16
น่าน	4.00	4.06	-0.06
พะเยา	5.51	5.09	0.42
เชียงราย	4.89	4.88	0.01
แม่ฮ่องสอน	4.19	4.26	-0.07
นครสวรรค์	5.81	5.66	0.15
อุทัยธานี	5.26	5.22	0.04
กำแพงเพชร	5.40	5.27	0.13
ตาก	5.19	5.19	0.00
สุโขทัย	4.35	4.39	-0.04
พิษณุโลก	6.32	5.89	0.43
พิจิตร	5.33	5.23	0.10
เพชรบูรณ์	4.93	4.78	0.15
นครราชสีมา	6.00	4.50	1.50

ตาราง 3 (ต่อ)

จังหวัด	อัตราการย้ายเข้า	อัตราการย้ายออก	อัตราการย้ายสุทธิ
	2550	2550	2550
บุรีรัมย์	4.78	4.65	0.13
สุรินทร์	4.85	4.65	0.20
ศรีสะเกษ	4.89	4.75	0.14
อุบลราชธานี	7.73	7.39	0.34
ยโสธร	4.20	4.24	-0.04
ชัยภูมิ	5.51	5.28	0.23
อำนาจเจริญ	4.48	4.26	0.22
หนองบัวลำภู	4.83	4.61	0.22
ขอนแก่น	4.86	4.64	0.22
อุดรธานี	5.29	5.11	0.18
เลย	4.78	4.60	0.18
หนองคาย	5.09	4.87	0.22
มหาสารคาม	4.12	4.12	0.00
ร้อยเอ็ด	4.07	3.93	0.14
กาฬสินธุ์	4.48	4.13	0.35
สกลนคร	4.56	4.38	0.18
นครพนม	4.45	4.31	0.14
มุกดาหาร	4.99	4.80	0.19
นครศรีธรรมราช	5.66	5.65	0.01
กระบี่	7.16	6.01	1.15
พังงา	7.05	7.00	0.05
ภูเก็ต	13.36	9.70	3.66
สุราษฎร์ธานี	7.32	6.50	0.82
ระนอง	5.91	5.85	0.06
ชุมพร	5.86	5.47	0.39
สงขลา	7.49	6.93	0.56

ตาราง 3 (ต่อ)

จังหวัด	อัตราการย้ายเข้า	อัตราการย้ายออก	อัตราการย้ายสุทธิ
	2550	2550	2550
สตูล	5.73	5.20	0.53
ตรัง	6.05	5.87	0.18
พัทลุง	5.87	5.71	0.16
ปัตตานี	4.80	5.25	-0.45
ยะลา	5.39	6.31	-0.92
นราธิวาส	5.52	5.46	0.06

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ โดยนำข้อมูลต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งสามารถนำมาแยกกลุ่มและดำเนินการวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.1.1 ตัวแปรตาม คือ อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ (Net Mi)

2.1.2 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

ก. ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน (GPP)

ข. อัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP)

ค. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด (POV)

ตาราง 4 แสดงค่าของตัวแปรต่างๆ ที่นำมาวิเคราะห์

จังหวัด	ย้ายสุทธิ 2550	GPP รายหัว	อัตราการว่างงาน รายจังหวัด	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)
กรุงเทพมหานคร	-0.32	3.1123	1.28	1.14
นครปฐม	1.22	1.3851	1.19	0.98
นนทบุรี	2.26	0.8566	0.82	0.06
ปทุมธานี	3.55	2.5041	1.51	0.20
สมุทรปราการ	1.75	4.0481	2.25	0.78
สมุทรสาคร	0.85	5.3316	0.54	0.42
ชัยนาท	0.25	0.6732	1.09	6.70
พระนครศรีอยุธยา	1.19	4.095	1.67	0.06
ลพบุรี	0.04	0.8948	0.88	2.97
สิงห์บุรี	0.04	0.8296	2.5	1.48
อ่างทอง	0.27	0.6728	0.87	7.24
จันทบุรี	0.42	0.6311	1.45	1.39
ฉะเชิงเทรา	0.64	2.7397	1.41	1.53
ชลบุรี	1.34	3.8305	1.07	0.09
ตราด	0.18	0.7944	0.44	6.16
นครนายก	0.20	0.6516	0.73	1.79
ปราจีนบุรี	0.57	1.7197	1.32	1.13
ระยอง	1.96	9.9573	1.71	0.17
สระแก้ว	0.18	0.3489	3.81	19.85
ราชบุรี	0.37	1.1755	1.3	3.11
กาญจนบุรี	0.36	0.7323	0.45	10.71
สุพรรณบุรี	0.26	0.6507	0.99	3.61
สมุทรสงคราม	0.19	0.7955	0.27	5.89
สระบุรี	0.90	1.8242	1.77	3.53

ตาราง 4 (ต่อ)

จังหวัด	ย้ายสุทธิ 2550	GPP รายหัว	อัตราการว่างงาน รายจังหวัด	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)
เพชรบุรี	0.53	1.0885	0.65	3.19
ประจวบคีรีขันธ์	0.02	1.0318	0.87	3.54
เชียงใหม่	0.25	0.6848	1.47	9.00
ลำพูน	0.31	1.6261	0.87	4.05
ลำปาง	0.13	0.5439	1.79	14.56
อุดรธานี	0.08	0.552	1.4	9.82
แพร่	0.16	0.473	0.16	10.54
น่าน	-0.06	0.3864	0.64	20.21
พะเยา	0.42	0.4175	1.17	4.45
เชียงราย	0.01	0.3532	1.76	14.44
นครสวรรค์	0.15	0.6903	0.49	12.32
อุทัยธานี	0.04	0.5276	0.25	12.16
กำแพงเพชร	0.13	0.7962	0.82	5.36
ตาก	0.00	0.6500	0.89	17.86
สุโขทัย	-0.04	0.4398	0.98	19.27
พิษณุโลก	0.43	0.6189	1.94	8.90
พิจิตร	0.10	0.6018	1.75	5.65
เพชรบูรณ์	0.15	0.5192	2.09	12.32
นครราชสีมา	1.50	0.5078	1.61	9.97
บุรีรัมย์	0.13	0.2866	0.71	23.84
สุรินทร์	0.20	0.2583	1.04	19.58
ศรีสะเกษ	0.14	0.2615	0.73	28.65
อุบลราชธานี	0.34	0.3549	0.65	13.69
แม่ฮ่องสอน	-0.07	0.3491	0.7	65.16

ตาราง 4 (ต่อ)

จังหวัด	ย้ายสุทธิ 2550	GPP รายหัว	อัตราการว่างงาน รายจังหวัด	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)
ยโสธร	-0.04	0.3218	0.21	8.77
ชัยภูมิ	0.23	0.3397	0.2	16.86
อำนาจเจริญ	0.22	0.18	0.99	10.36
หนองบัวลำภู	0.22	0.1829	0.51	7.07
ขอนแก่น	0.22	0.7052	1.97	7.04
อุดรธานี	0.18	0.4101	0.8	4.02
เลย	0.18	0.4066	1.24	8.76
หนองคาย	0.22	0.2981	1.48	3.37
มหาสารคาม	0.00	0.336	0.29	8.50
ร้อยเอ็ด	0.14	0.3068	0.87	6.36
กาฬสินธุ์	0.35	0.3325	0.4	17.06
สกลนคร	0.18	0.3147	1.36	14.40
นครพนม	0.14	0.3523	1.03	17.87
มุกดาหาร	0.19	0.3053	1.32	14.32
นครศรีธรรมราช	0.01	0.7242	1.3	7.15
กระบี่	1.15	0.9514	1.15	2.70
พังงา	0.05	1.1914	1.57	-
ภูเก็ต	3.66	1.9042	0.93	-
สุราษฎร์ธานี	0.82	1.1951	0.36	2.43
ระนอง	0.06	0.8629	0.46	1.96
ชุมพร	0.39	0.8547	0.63	1.01
สงขลา	0.56	1.1786	1.55	1.13
สตูล	0.53	0.8970	1.33	2.25
ตรัง	0.18	0.9271	0.19	1.94

ตาราง 4 (ต่อ)

จังหวัด	ย้ายสุทธิ 2550	GPP รายหัว	อัตราการว่างงาน รายจังหวัด	สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)
พัทลุง	0.16	0.6156	0.86	4.26
ปัตตานี	-0.45	0.6528	1.36	19.72
ยะลา	-0.92	0.7137	0.66	7.53
นราธิวาส	0.06	0.5212	1.75	20.02

2.2 ผลการศึกษา

ในการทดสอบทางสถิติระหว่างอัตราการย้ายถิ่นสุทธิและปัจจัยต่างๆ ของ 76 จังหวัดของประเทศไทย ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 5 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	T	Sig t
ตัวแปรตาม					
Net Mi	.285	.178		1.451	.151
ปัจจัยที่มีอิทธิพล					
GPP	.206	.056	.403	3.702	.000**
UNEMP	.072	.119	.061	.603	.548
POV	-.016	.008	-.205	-1.907	.060*
Multiple R	.528	Sig. F		0.000	
R Square	.279	F		9.288	
Adjusted R Square	.249	Durbin-Watson		1.523	
Std. Error of the Estimate	.6315003				

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01

หมายเหตุ

B คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ หรือค่าจริง

S.E. คือ ค่าประมาณความคาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยสำหรับ

แต่ละตัวแปร

Beta คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน

t คือ ค่าทางสถิติ t

Sig. t คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่าตัวแปรตามคือ อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ และตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัว/ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP), อัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP), สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด (POV) สามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงได้ดังนี้

$$\text{Net Move} = 0.285 + 0.206(\text{GPP}_i) + 0.072(\text{UNEMP}_i) - 0.016(\text{POV}_i) \dots \dots \dots (1.1)$$

(1.451) (3.702) (0.603) (-1.907)

ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติ t

ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นสมการ (1.1) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.279 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรตามร้อยละ 27.9 ส่วนที่เหลือร้อยละ 72.1 มาจากตัวแปรอื่น

ขณะที่สัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับค่าแล้ว ($\text{Adjusted } R^2$) ตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอิสระได้เท่ากับร้อยละ 24.9 ส่วนค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานของทั้งสมการเท่ากับ 0.6315003 แสดงว่าในการคาดการณ์จากสมการมีค่าความคาดเคลื่อน ± 0.6315003

จากนั้นทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัวพร้อมกันในสมการ โดยพิจารณาจากค่า Sig. F เทียบกับค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดขึ้นคือมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แต่ไม่สามารถบอกได้ว่ามีตัวแปรใดบ้าง จึงได้ทำการทดสอบต่อไปโดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ t ในที่นี้จะพิจารณาจากค่า Sig. t เทียบกับค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดขึ้น คือนัยสำคัญระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาค่า Sig. t พบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คืออัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP) เนื่องจากมีค่า Sig. t มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.10 เมื่อเป็นดังนั้นจึงได้ทำการปรับปรุงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยตัดตัวแปรดังกล่าวออกแล้วทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเดิมอีกครั้ง โดยมีผลดังนี้

ตาราง 6 ค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณครั้งที่ 2

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	T	Sig. t
ตัวแปรตาม					
Net Mi	.331	.129		2.567	.012
ปัจจัยที่มีอิทธิพล					
GPP	.212	.055	.414	3.866	.000**
POV	-.016	.008	-.205	-1.916	.059*
Multiple R	.525	Sig. F		0.000	
R Square	.275	F		13.871	
Adjusted R Square	.256	Durbin-Watson		1.529	
Std. Error of the Estimate	.62874				

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01

หมายเหตุ

B คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ หรือค่าจริง

S.E. คือ ค่าประมาณความคาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอยสำหรับ

แต่ละตัวแปร

Beta คือ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน

t คือ ค่าทางสถิติ t

Sig. t คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่าตัวแปรตามคือ อัตราการย้ายถิ่นสุทธิ และตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัว/ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP), สัดส่วนความยากจนรายจังหวัด (POV) สามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงได้ดังนี้

$$\text{Net Move} = 0.331 + 0.212(\text{GPP}) - 0.016(\text{POV}) \dots \dots \dots (1.2)$$

(2.567) (3.866) (-1.916)

ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติ t

ผลจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นสมการ (1.2) พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.275 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรตามร้อยละ 27.5 ส่วนที่เหลือร้อยละ 72.5 มาจากตัวแปรอื่น

ขณะที่สัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปรสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอิสระได้เท่ากับร้อยละ 25.6 ส่วนค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานของทั้งสมการเท่ากับ 0.62874 แสดงว่าในการคาดการณ์จากสมการมีค่าความคาดเคลื่อน ± 0.62874

จากนั้นทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัวพร้อมกันในสมการ โดยพิจารณาจากค่า Sig. F เทียบกับค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดขึ้นคือมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จึงพิจารณาค่า Sig. t พบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์คือ ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายหัว (GPP) และสัดส่วนความยากจนรายจังหวัด (POV) เนื่องจากมีค่า Sig. t ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญ 0.10 เมื่อเป็นดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายหัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราการย้ายถิ่นสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ คือค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดรายหัวมากขึ้น 1 หน่วยจะทำให้การย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.212 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ซึ่งสอดคล้องกับความสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาค่า Durbin-Watson ที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.529 ซึ่งเทียบกับตารางสถิติ Durbin-Watson ที่จำนวนข้อมูลเท่ากับ 76 ข้อมูล และตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติแล้วพบว่า เมื่อนำค่าสถิติ Durbin-Watson ที่ได้มาทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแบบบวก ผลการทดสอบปรากฏว่าค่าที่ได้เท่ากับ $d < d_l$ ดังนั้นจึงยอมรับว่ามีสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในข้อมูล ขณะที่เมื่อนำค่าสถิติ Durbin-Watson ที่ได้มาทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนแบบลบ

ผลการทดสอบปรากฏว่าค่าที่ได้เท่ากับ $d < 4-d_u$ ดังนั้นจึงยอมรับว่าไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนในข้อมูล ซึ่งชี้ว่าสมการ (1.2) ไม่มีปัญหาความคลาดเคลื่อนในการหาสหสัมพันธ์แบบลบ เมื่อเป็นดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ดังนี้

-ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายหัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญ คือค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดรายหัวมากขึ้น 1 หน่วยจะทำให้การย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.212 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

-สัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการย้ายถิ่นสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -0.16 กล่าวคือถ้าสัดส่วนความยากจนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้อัตราผู้ย้ายถิ่นสุทธิลดลง 0.016 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ขณะเดียวกันหากสัดส่วนความยากจนรายจังหวัดเปลี่ยนแปลงลดลง 1 หน่วย ก็จะทำให้การย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้น 0.016 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศใช้การวิจัยแบบห้องสมุดและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ให้เห็นถึงปัจจัยดังที่กล่าว โดยแบ่งออกเป็นการวิจัยแบบห้องสมุด คือเริ่มศึกษาการพัฒนาประเทศนับจากปี 2520 – 2550 โดยผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิภายในประเทศ โดยใช้ข้อมูลเฉพาะปี 2550 แล้วนำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเส้นตรง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 ที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ ของประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ พ.ศ. 2550

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลผลิตจังหวัดรายคน มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางเดียวกัน
2. อัตราการว่างงานรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม
3. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม

สรุปผล

ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อแรก ปรากฏว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 แม้จะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แต่ภาวะเศรษฐกิจไทยยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 คือ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 ต่อปี ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อคนในราคาประจำปีเพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาทในปี 2504 เป็น 99,339 บาทในปี 2547 การเติบโตดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยสามารถสะสมทุน (Net Capital Stock ราคาปัจจุบัน) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 2.17 ล้านล้านบาท ในปี 2527 เป็น 20.55 ล้านล้านบาทในปี 2547 ฐานการลงทุนระหว่างประเทศของไทยดีขึ้น ซึ่งจากการประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการยังด้อยประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการ

กระจายรายได้ ความยากจน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ความอ่อนแอของสังคมไทยที่ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคมมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดทุนทางสังคมและทางเศรษฐกิจหลายประการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งจุดแข็งของฐานการผลิตการเกษตรที่หลากหลาย มีศักยภาพเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก พร้อมทั้งมีธุรกิจบริการที่มีความเชี่ยวชาญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมีวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมเป็นปึกแผ่นและมีสถาบันหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งจะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการลดความเสี่ยงจากกระแสโลกาภิวัตน์

และความมุ่งหมายของการวิจัยอีกประการเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยกำหนดตัวแปรตามไว้ 3 ตัวคือ

1. ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคน (GPP)
2. อัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP)
3. สัดส่วนคนจนรายจังหวัด (POV)

พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิ ซึ่งเป็นผลที่นำอัตราผู้ย้ายเข้ารายจังหวัดมาลบด้วยอัตราผู้ย้ายออกรายจังหวัด โดยตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหากผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคนเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะมีผลทำให้การย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้น 0.212 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ขณะที่ตัวแปรอีกตัวคือ สัดส่วนคนจนรายจังหวัด (POV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ สัดส่วนคนจนรายจังหวัดมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการย้ายถิ่นสุทธิ ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหากสัดส่วนคนจนรายจังหวัดเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะมีผลทำให้การย้ายถิ่นสุทธิลดลง 0.016 โดยค่า Adjusted R^2 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอิสระได้เท่ากับร้อยละ 25.6 ส่วนค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน ของทั้งสมการเท่ากับ 0.62874 แสดงว่าในการคาดการณ์จากสมการมีค่าความคาดเคลื่อน ± 0.62874 จากนั้นทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัวพร้อมกันในสมการ โดยพิจารณาจากค่า Sig. F เทียบกับค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดขึ้น คือมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.000 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัว

แปรตาม ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ขณะที่ใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ t โดยพิจารณาจากค่า Sig. t เทียบกับค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดขึ้น คือนัยสำคัญระดับ 0.01

ขณะที่ตัวแปรอีกตัวคือ อัตราการว่างงานรายจังหวัด (UNEMP) แม้ผลการวิเคราะห์จะเป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อนำมาวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเส้นตรงกลับพบว่ามีความคลาดเคลื่อน จากผลการทดสอบค่า F, Sig. F และค่า Durbin-Watson

อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถพบว่าการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นให้คนเป็นจุดศูนย์กลาง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่เน้นนำเอากระบวนการตามระบบเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นบานในการยกร่างแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว ซึ่งสิ่งที่ปรากฏชัดเจนคือ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งเขตดังกล่าวถือเป็นแหล่งที่สามารถสร้างรายได้ที่ดีกว่า จึงสอดคล้องกับทฤษฎีสั่งคมทวีภาค ซึ่งเขตดังกล่าวจะเป็นแหล่งดึงดูดให้เกิดการเคลื่อนย้ายเข้ามาเพิ่มขึ้นกว่าเขตอื่นๆ

ซึ่งจากสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า

1. ผลผลิตจังหวัดรายคน มีผลการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อผลผลิตจังหวัดรายคนเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะส่งผลให้อัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตจังหวัดเป็นตัวชี้วัดหนึ่งซึ่งทำให้เห็นว่าจังหวัดนั้นๆ มีฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมเป็นอย่างไร ซึ่งถ้าเศรษฐกิจจังหวัดดีก็จะเป็นแหล่งที่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ จนทำให้ประชากรภายในจังหวัดมีฐานะมั่งคั่งขึ้น ซึ่งรายได้ที่สูงกว่าจะเป็นตัวดึงดูดให้ผู้ย้ายจากจังหวัดอื่นเข้ามาในจังหวัดนั้นๆ มากขึ้น พื้นที่ดังกล่าวก็จะเป็นแหล่งรองรับผู้ย้ายถิ่น

2. อัตราการว่างงานรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณแล้ว พบว่ามีความคลาดเคลื่อนจนไม่สามารถยอมรับได้

3. สัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นสุทธิในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อสัดส่วนความยากจนรายจังหวัดเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะส่งผลให้อัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากหากประชาชนในจังหวัดนั้นๆ มีจำนวนผู้ยากจนมากจะทำให้สัดส่วนความยากจนเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ยากจนย่อมต้องการหารายได้เพิ่ม ดังนั้นการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำย่อมมีสูงขึ้นในจังหวัดที่มีสัดส่วนความยากจนมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า ผลผลิตภัณฑจังหวัดรายคน และสัดส่วนความยากจนรายจังหวัดมีผลต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. รัฐควรกระจายงบประมาณและการลงทุนประเภทต่างๆ ไปยังจังหวัดที่มีตัวเลขผลิตภัณฑ์จังหวัดรายคนต่ำเพื่อ เพิ่มการลงทุน เพิ่มการสร้างงาน และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในเขตจังหวัดนั้น
2. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายที่เร่งลดจำนวนผู้ยากจน โดยการจัดกลุ่มจังหวัดที่มีสัดส่วนความยากจนในระดับใกล้เคียงกัน แล้ววางแผนพัฒนาตามกลุ่มจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้ง่ายแก่การวัดผลการดำเนินการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรด้านอื่นๆ เข้ามาให้มากขึ้น เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ได้ผลที่หลากหลายกลุ่มตัวแปร
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการเปรียบเทียบ โดยใช้ช่วงเวลาที่ห่างกันเพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างชัดเจนมากขึ้น
3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อพยากรณ์ปัจจัยต่างๆ ว่าจะส่งผลอย่างไรผลอย่างไรบ้างต่อการย้ายถิ่นภายในประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กำจร หลุยยะพงศ์และดวงมน จิตรจำนง. (2550, มกราคม-มิถุนายน). สังคมไทยในพุทธศักราช 2520-2547: บทความประกอบกรวิจัยเรื่องโลกทัศน์และพลังทางสุนทรีย์ในวรรณกรรมไทย (2520-2547). วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ 3 (1).
- จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. (2543). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทร์เพ็ญ อมรเลิศวิทย์. (2545). การจัดองค์การทางสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตรา ตูวิชานนท์. (2530). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินตนา พรพิไลพรรณ. (2544). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินตนา พรพิไลพรรณ. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2545). การเมืองในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- ญาติ ประภาพันธ์. (2538). ประวัติการพัฒนาเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2547). ประชาสังคม. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นิคม จันทรวิฑูร. (2544). รายงานไทย : 35ปีบนเส้นทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. (2539). เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์:ประชากร รายงาน การศึกษาฝึกอบรม ศาสนธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล. (2535) ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่เล่ม 1 (2475-2524). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันทะ. (2545). การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร: คริส เบเกอร์. (2539). เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ตรีสวิน.

- ผู้สตี จันทวิมล. (2543). *ประวัติศาสตร์สหภาพโซเวียต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มาตยา อิงตนารถ. (2547). *ประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนา สายคณิต. (2545). *เครื่องชี้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ยุค ศรีอาริยะ. (2541). *มายาโลกาภิวัดน์*. กรุงเทพฯ: วิถีวรรณคดี.
- วิชาญ สังข์ศรี. (2545). *ระบบเศรษฐกิจเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, อักษรศรี พานิชสาส์น, อวยพร สุทธาทองไทย, (2549). *หนึ่งมณฑลหนึ่งประเทศเศรษฐกิจจีน 11 มณฑลที่มีนัยสำคัญต่อไทย*. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร,ดร. (2546). *นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ศุภฤกษ์ ศรีเนตร์. *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุดใจ พูลพานิชย์กิจ. (2545). *หลักการพัฒนาศรษฐกิจ*. ปทุมธานี: บัณฑิตการพิมพ์.
- สุธน นิยมชเรนนทน์,พล.ร.ท. (2545). *ความยากจนที่ไม่เป็นธรรม:เศรษฐศาสตร์ที่ลงถึงราก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาการพิมพ์.
- สุมาลี ปิตยานนท์. (2539). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์:การศึกษาและการฝึกอบรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). *รายงานสถิติจำนวนการย้ายเข้า ประจำปี*. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.dopa.go.th/xstat/tran/movein>
- สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2550). *รายงานสถิติจำนวนการย้ายออก ประจำปี*. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.dopa.go.th/xstat/tran/moveout>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (2548). *ข้อมูลสำคัญทางสถิติทั่วราชอาณาจักร*. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2552, จาก <http://www.nso.go.th/nso/home.html>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (2548). *จำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงาน*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2549, จาก <http://www.nso.go.th/nso/home.html>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ฉบับที่ 1- ฉบับที่ 9. (ธันวาคม 2549). สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2549, จาก*

http://www.nesdb.go.th/plan/data/plan/content_page.html

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2544). *พัฒนาการทางสังคม-วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นท์ติ้งกรุ๊ป.

อนุช อภาภิรม. (2548). *ระบอบทักษิณกับภูมิทัศน์การเมืองโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.

Hecter, Correa. (1967). *The economic of human resources*. Amsterdam.: North Holland
Publishing Company.

Schultz, Theodore Willam. (1971). *Investment in Human Capital*. Copyright2. London:
Adisuison of the Macmillan Company.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	ศุภชัย บุตรวิเศษ
วันเดือนปี	วันที่ 11 มกราคม 2523
สถานที่เกิด	อ.สตึก จ.บุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	10/37 ซ.2 หมู่บ้านสินธนา ถ.นวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10240
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	หุ้นส่วนผู้จัดการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ห้างหุ้นส่วนจำกัด อีเกิล เจ. ไรด์ คลองกุ่ม บึงกุ่ม กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2545	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2552	ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ